

Meerjarenplan Samen voor Jeugd 2026-2029 →

INHOUD

VOORWOORD	3	5 OPGAVEGERICHT WERKEN EN DE VIER OPGAVEN	16
1 INLEIDING	5	5.1 Opgavegericht werken	16
1.1 Doel meerjarenplan en uitvoeringsplan	6	5.2 Opgave 1 - Reikwijdte	18
1.2 Partnership en Samen voor Jeugd	6	5.3 Opgave 2 - Integraliteit	24
1.3 Proces van totstandkoming van het meerjarenplan	7	5.4 Opgave 3 - Verblijf	28
2 RELEVANTE PROGRAMMA'S EN KADERS	8	5.5 Opgave 4 - Organisatie	33
2.1 Hervormingsagenda jeugd	8	6 SCOPE VAN HET MEERJARENPLAN EN DE FINANCIËN	38
2.2 Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming	9	6.1 Scope van het meerjarenplan	38
2.3 Integraal Zorg Akkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	10	6.2 Bezuinigingen Hervormingsagenda Jeugd	39
3 REGIONALE ONTWIKKELINGEN EN SAMENWERKINGEN	11	6.3 Bezuinigingen vertaald naar de regio Samen voor Jeugd	40
3.1 Toenemende schaarste	11	6.4 Meerjarenbegroting Samen voor Jeugd	40
3.2 Toename jeugdhulp gebruik	12	7 RANDVOORWAARDEN EN UITVOERINGSPLAN	41
3.3 Oplopende wachttijden	12	7.1 Randvoorwaarden voor uitvoering van het meerjarenplan	41
3.4 Het Bovenregionaal Expertise Netwerk (BEN)	13	7.2 Risico's ten aanzien van de uitvoering van het meerjarenplan	42
3.5 Samenwerking 21 voor de Jeugd	13	7.3 Belangrijke functies van het Uitvoeringsplan	43
3.6 Regionale Expert Team (RET)	13	7.4 Inhoud van het uitvoeringsplan	43
3.7 Uitvoeringsoverleg Samen voor Jeugd	13	DEFINITIELIJST	44
4 HET PROGRAMMADOEL EN DE BEWEGINGEN	14		

VOORWOORD

Samen voor Jeugd: Onze koers naar de toekomst (Meerjarenplan 2026-2029)

Voor u ligt het Meerjarenplan 2025-2029 van jeugdhulpregio Samen voor Jeugd. Dit plan is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen tien gemeenten (Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende, Oirschot, Reusel-De Mierden en Valkenswaard) en een breed scala aan partners waaronder zorgaanbieders. Met dit plan nemen we onze maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het welzijn van jeugdigen en hun gezinnen, met een gezamenlijke visie op de toekomst van de jeugdhulp.

Onze uitdagingen en kernwaarden

De jeugdzorg staat voor grote uitdagingen:

- meer jeugdigen en gezinnen vragen om hulp;
- de kosten voor jeugdzorg blijven stijgen;
- er is een tekort aan gekwalificeerde professionals in de jeugdhulp;
- de rijksoverheid wil minder geld geven voor jeugdzorg.

Ondanks deze uitdagingen blijven we ons inzetten om de meest kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben. We zijn ons er van bewust dat we zaken anders moeten aanpakken. Dit dwingt ons tot hervormen en keuzes maken. We zetten beschikbare middelen efficiënt in en zorgen ervoor dat de meest kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Gerichtte zorg, samenwerking en een integrale aanpak staan centraal in dit proces.

Hervormingsagenda Jeugd

We richten ons op grote veranderingen in de jeugdhulp, niet op kleine beleidsaanpassingen. Daarnaast laten we onze financiële aanpassingen langs de lijn van de inhoud lopen. Alleen op die manier kunnen we ervoor zorgen dat de jeugdhulp van goede kwaliteit blijft en betrouwbaar is. De Hervormingsagenda Jeugd helpt ons hierbij. Hoewel veranderingen soms moeilijk kunnen zijn, vinden we het belangrijk om de zorg toegankelijk te maken en klaar voor de toekomst.

Samenwerken voor de Jeugd

Jeugdzorg is niet alleen een taak van de overheid. Ook ouders, scholen, zorgverleners en de gemeenschap hebben een rol. We stimuleren dat ouders en gezinnen begrijpen dat opvoed- en opgroevraagstukken niet altijd professioneel beantwoord hoeven te worden, maar ook bij het leven horen en in het netwerk kunnen worden opgepakt. Samen zorgen we dat kinderen en jongeren de hulp krijgen die nodig is. Dit plan laat zien dat we allemaal verantwoordelijk zijn en biedt een goede basis voor verdere samenwerking. Alleen hierdoor kunnen we een samenleving maken waarin elke jeugdige zich goed kan ontwikkelen. Met dit plan werken we samen aan een betere toekomst voor jeugdigen; nu en in de toekomst. We nodigen iedereen uit om mee te doen en samen te werken aan een sterke en betrouwbare jeugdhulp die klaar is voor de toekomst.

Namens de tien samenwerkende gemeenten binnen Samen voor Jeugd,

Wethouder V. Zeeman, gemeente Best
Wethouder E. Beex, gemeente Eersel

Samen voor Jeugd. Samen voor de toekomst.

MEERJARENPLAN SAMEN VOOR JEUGD 2026-2029

Programmadoel

- Verbetering kwaliteit en effectiviteit van de hulp
- Stijgende zorgkosten onder controle om het jeugdstelsel op termijn betaalbaar te houden
- Personeelscontinuïteit in de regio Samen voor Jeugd

Bewegingen die in gang zijn gezet

- Van symptoombestrijding naar inzetten op achterhalen onderliggende patronen en systeemgericht werken.
- Van stepped-care naar gerichte zorg en matched care.
- Van gemeenten en partners naar één jeugdhulpregio Samen voor Jeugd.
- Van een op incidenten gerichte organisatie naar een reflecterende, lerende regio en inzetten op data en onderzoek.
- Van een complex jeugdveld naar een overzichtelijk en een zo eenvoudig mogelijke structuur.

Met wie?

We doen dit samen met:

- Gemeenten
- Gecontracteerde zorgaanbieders Professionals
- Jeugdigen
- Ouders.

Reikwijdte:
Jeugdhulp voor meest kwetsbaren

Integraliteit:
Systeemgericht en sector- / domein overstijgend

Verblijf:
Zo thuis als mogelijk

Organisatie:
Verbeteren jeugdzorg-systeem

1 INLEIDING

In 2023 kreeg bijna 1 op de 7 jeugdigen in Nederland (t/m 17 jaar) jeugdhulp. Dit aandeel neemt jaar na jaar toe. We maken ons daar zorgen over en zorgen er graag voor dat minder jeugdigen noodzakelijk gebruik maken van jeugdhulp. Daarnaast merken we dat we tegen grenzen aan lopen. Grenzen van wat we kunnen bekostigen, grenzen van wat we kunnen uitvoeren. Deze trends maken duidelijk waar verbetering nodig is.

De afgelopen jaren zien we de volgende ontwikkelingen.

- Aan het begin van deze eeuw maakte 1 op de 27 jeugdigen in Nederland onder 18 jaar gebruik van jeugdhulp. Dat steeg al snel van 1 op de 11 in 2015 naar 1 op de 7 in 2024. Ook in de regio Samen voor Jeugd is dit gestegen.
- De jeugdhulputgaven zijn flink gestegen, zowel landelijk als regionaal (ook door stevige administratieve lasten). In 2019 werd circa € 1,9 mld. meer uitgegeven dan in 2015. Dit is een stijging van zo'n 50%.
- We zien zowel regionaal als landelijk dat jeugdigen langer in jeugdhulp zitten. De gemiddelde trajectduur is in 2021 ten opzichte van 2015 met 35% gestegen bij jeugdhulp zonder verblijf. Opnieuw zien we vergelijkbare cijfers in onze regio.
- Een stijging van individuele ambulante hulp.

De eerder uitgevoerde hervormingen en programma's hebben helaas niet tot de juiste resultaten geleid.

Met zoveel jeugdigen en gezinnen in een jeugdzorgtraject doen we kennelijk iets niet goed – als politiek, ouders, professionals, maar ook als media, scholen, bedrijfsleven en voorbeeldfiguren. We zullen ten principale een verandering moeten realiseren. Daarvoor hebben we versteviging nodig in de samenwerking en helder geformuleerde opgaven met ambities waar we gezamenlijk onze schouders onder zetten. Dit is ook wat de Hervormingsagenda Jeugd van ons vraagt.

De hervormingsagenda jeugd schrijft voor dat elke robuust verklaarde regio een meerjarenplan moet opstellen met daarin duidelijke ambities, richtingen, prioriteiten en een meerjarenbegroting. Dit meerjarenplan geeft ons een gezamenlijke, heldere koers voor de komende jaren en hebben we scherp gesteld waar de prioriteiten liggen.

De jeugdhulpregio Samen voor Jeugd, bestaande uit Best, Bladel, Bergeijk, Cranendonck, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende, Oirschot, Reusel-De Mierden en Valkenswaard, staan samen aan de lat om de uitdagingen aan te gaan. Eerder hebben we laten zien dat we tot een goede samenwerking zijn gekomen, wat in 2022 heeft geresulteerd in een samenwerkingsovereenkomst met de tien gemeenten. Vervolgens hebben we onze krachten gebundeld met 148 gecontracteerde zorgaanbieders en andere belangrijke partners, zoals de gecertificeerde instellingen, het regionaal expertise team, Veilig Thuis en Wijk- en Toegangsteams. Ook is er afgelopen jaren hard gewerkt aan het opzetten van Leer- en Ontwikkeltafels en organiseren we leersessies met elkaar waarbij evaluatie en reflectie centraal staan. Tot slot is er sprake van vertrouwen, commitment en verbinding tussen de tien gemeenten, maar ook tussen de gemeenten en de partners waaronder gecontracteerde zorgaanbieders. Belangrijke basisvoorwaarden om met elkaar te kunnen bouwen en werken aan de opgaven die zijn opgenomen in dit meerjarenplan (zie hoofdstuk 5).

1.1 Doel meerjarenplan en uitvoeringsplan

Dit meerjarenplan schetst de maatschappelijke opgaven waar we als jeugdhulpregio komende vijf jaren (2025-2029) voor aan de lat staan. Trends en ontwikkelingen – landelijk en lokaal – zijn bepalend voor deze regionale opgaven. De opgaven richten zich op de jeugdhulp, maar raken ook andere domeinen en sectoren zoals volwassenenzorg en het veiligheidsdomein. Het meerjarenplan is richtinggevend voor gemeentelijk beleid, inzet van gemeentelijke middelen en de opgaven waaraan we samen met onze partners uitvoering geven. Het dient als een afwegingskader voor wat we de komende jaren wel en niet (meer) doen. Dat betekent overigens niet dat alles rondom jeugdhulp vanuit de tien

gemeenten gezamenlijk gedaan moet worden. Elke gemeente heeft en behoudt haar eigen bewegingsruimte. Echter, het is slim om aan een aantal ‘knoppen’ in gezamenlijkheid te draaien, zodat de meest gewenste effecten ontstaan. Welke ‘knoppen’ dat zijn, wordt onderzocht en opgenomen in het uitvoeringsplan met daarbij per opgave business cases opgesteld. Het meerjarenplan richt zich op het ‘wat’ met daarbij op hoofdlijnen de opgaven en ambities opgesteld. Het uitvoeringsplan is opvolgend aan het meerjarenplan en omschrijft het ‘hoe’; hoe we gaan werken aan de opgaven en ambities?

Het uitvoeringsplan wordt in 2025 vormgegeven. 2025 is daarmee een jaar waarin we zaken aanscherpen en met elkaar de basis versterken om vervolgens goed uitvoering te geven aan het meerjarenplan. Dat wil niet zeggen dat we in de tussentijd ‘stil staan’. Gelijktijdig aan het opstellen van het uitvoeringsplan wordt aan diverse doelstellingen en ambities gewerkt. Denk hierbij aan ‘afbouw residentiële zorg en opbouw kleinschalige verblijf’, ‘doorontwikkeling Multi’ en het ontwikkelen van een goed ‘verblijf- en crisisschap’ of het werken met het regionaal dashboard. We verbouwen de winkel terwijl die open blijft. Zie hoofdstuk 7 voor meer informatie over het uitvoeringsplan.

Elk jaar wordt aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve data, teruggeblikt op de opgaven met de bijbehorende ambities; waar staan we?, zien we de juiste beweging op gang komen?, zijn we voldoende bewust van onze ‘blinde vlekken?’. Hierin heeft het bestuurlijk kernteam Hervormingsagenda Jeugd een belangrijke rol. Waar nodig sturen we bij en in 2029 blikken we terug of we de ambities ook daadwerkelijk behaald hebben.

1.2 Partnerschap en Samen voor Jeugd

Binnen Samen voor Jeugd staat partnerschap hoog in het vaandel. We geloven er in dat we alleen **samen** tot de juiste beweging komen en de ambities realiseren. Onze partners zijn o.a. jeugdigen en hun gezinnen, gecontracteerde zorgaanbieders, verwijzers (gemeentelijke toegang, GGD, medische verwijzers en gecertificeerde instellingen), het regionaal expertise team (RET), partners uit

het voorliggend veld, Veilig Thuis en de samenwerkingsverbanden onderwijs. Bij de uitvoering van het meerjarenplan zoeken we tevens de samenwerking op met onze buurregio 'Een 10 voor de Jeugd', maar werken we ook bovenregionaal door aansluiting bij het Bovenregionaal Expertisenetwerk (BEN), Toekomstscenario, Brainport en de Leading Coalition. Natuurlijk hebben we als Samen voor Jeugd met veel meer partners te maken. We proberen waar mogelijk met al deze partners een passende verbinding dan wel een samenwerking aan te gaan.

1.3 Proces van totstandkoming van het meerjarenplan

De basis voor het meerjarenplan komt voort uit de 'Samenwerkingsovereenkomst Samen voor Jeugd', de Regiovisie Jeugdhulp, 'Position Paper Samen voor Jeugd' en het 'Transformatieplan Samen voor Jeugd'. Ook zijn elementen uit landelijke onderzoeken en ontwikkelingen meegenomen zoals het rapport 'Stelsel in groei', de ontwikkelingen rondom de landelijk vastgestelde Hervormingsagenda Jeugd en het onderzoek van de Jeugdautoriteit naar de regiovisies en de Beweging van Nul. De laatste jaren is er immers al veel denkwerk verricht over de veranderingen die nodig zijn in het jeugdzorglandschap.

Daarnaast is het meerjarenplan een gezamenlijk ontwikkelproces waarbij we met onze partners, waaronder LOT Mono partners, de Uitvoering (Toegangs-/wijkteams), Veilig Thuis, beleidmakers, managers en wethouders, nagedacht hebben over de maatschappelijke opgaven en ambities (zie hoofdstuk 5). Ook hebben we gesproken met jeugdigen, de VNG, wetenschappers (o.a. Sharon Stellaard), de gemeenteraden, Brainport Development, andere regio's (o.a. 'Een thuis voor Noordje') en gecertificeerde instellingen. Samen met deze partners hebben we zoveel mogelijk de verschillende opgaven en de ambities voor de komende jaren geformuleerd. Zo bepalen we samen welke beweging we gaan maken en streven we naar gezamenlijk eigenaarschap. Het is van groot belang dat de plannen in het meerjarenplan zoveel mogelijk aansluiten bij de lokale gemeentelijke plannen en dat deze op de juiste wijze landen bij de lokale teams (wijk- en toegangsteam). Om de beweging te kunnen maken is deze verbinding

van groot belang, maar tegelijkertijd is dit ook één van de grootste uitdagingen. Hoe zorg je er als regio voor dat je samen met alle lokale teams één en dezelfde beweging maakt terwijl elk wijk- en toegangsteam, en de inrichting daarvan, verschilt van elkaar? In het uitvoeringsplan, dat in 2025 ontwikkeld wordt, staan we hier verder bij stil.

In dit hoofdstuk beschrijven we relevante programma's en kaders waarmee we bij de uitvoering van het meerjarenplan rekening houden. Deze programma's en kaders komen voort uit opdrachten van het Rijk, maar worden op verschillende niveaus opgepakt.

2.1 Hervormingsagenda jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd omvat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdhulp te verbeteren en financieel gezond te maken. Dit vraagt inzet van en samenwerking tussen alle betrokken partijen uit de zogeheten vijfhoek¹. Om het gestelde doel te behalen, investeren gemeenten en het Rijk structureel in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Daarnaast wordt onderzocht hoe de Jeugdwet kan worden aangepast, waardoor duidelijker wordt waarvoor kinderen en ouders jeugdhulp kunnen krijgen. Gemeenten worden verplicht bepaalde specialistische zorg regionaal in te kopen om beschikbaarheid en continuïteit van zorg beter te organiseren. Denk hierbij aan de inkoop van jeugdbescherming, jeugdreclassering en crisishulp. Daarnaast is het de bedoeling dat in 2030 geen jeugdigen meer verblijven in een gesloten instelling (JeugdzorgPlus). Ook moet er minder papierwerk en administratie nodig zijn, zodat medewerkers daar zo min mogelijk tijd aan kwijt zijn. Wijkteams moeten worden versterkt en een betere samenwerking, met bijvoorbeeld onderwijs, moet er voor zorgen dat kinderen en jongeren meer met collectieve voorzieningen worden ondersteund. Ook worden we als robuuste regio verplicht om tot een gemeenschappelijke regeling (GR) te komen. Deze veranderingen vinden plaats op lokaal, regionaal en landelijk niveau en geven duidelijke kaders waaraan we ons als regio Samen voor Jeugd moeten conformeren.

¹ De vijfhoek bestaat uit cliëntenorganisaties, professionals, aanbieders, gemeenten en het Rijk

Zoals beschreven wordt de Hervormingsagenda Jeugd op verschillende uitvoeringsniveaus uitgewerkt. Het Rijk heeft de opdracht om een aantal randvoorwaardelijke zaken in de vorm van wetgeving te organiseren. Daarnaast betreft het de regionale inkoop van jeugdhulp, waarin we op regionaal niveau moeten acteren. Ook zijn er onderwerpen die betrekking hebben op de lokale invulling per gemeente. In het uitvoeringsplan dat onderliggend aan het meerjarenplan wordt geschreven, wordt per opgave en ambitie beschreven wat de uitvoeringsschaal is.

De Hervormingsagenda Jeugd bestaat uit acht opgaven.

1. Reikwijdte: jeugdhulpplicht voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen.
2. Jeugdhulp steviger verbinden aan aanpalende domeinen zoals onderwijs, volwassenen GGZ en bestaanszekerheid.
3. Stevige lokale teams en toegang.
4. Terugdringen residentiële jeugdhulp: zo thuis mogelijk.
5. Kwaliteitsverbetering en blijvend leren.
6. Verbeteren van de organisatie en inkoop van specialistische jeugdzorg.
7. Eenvoudigere uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten en aanpak van negatieve effecten door marktwerving.
8. Verbeteren van inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel met data en monitoring.

Iedere opgave kent een aantal acties waarbij de uitvoeringsschaal per actie kan verschillen: sommige acties vragen aandacht op lokale (gemeentelijke) schaal, anderen kennen een meer regionale focus en weer anderen een combinatie van beide. In dit meerjarenplan zijn alleen de acties opgenomen die een regionale focus hebben of een combinatie van beide.

2.2 Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (Toekomstscenario) is een beweging die reeds is gestart. Het Toekomstscenario schetst op hoofdlijnen hoe de kind- en gezinsbescherming er in de periode 2026-2031 uit kan zien, met als doel het effectiever maken van de jeugdbeschermingsketen en het verder terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het Toekomstscenario richt zich op alle huishoudens en is niet alleen gericht op jeugd. Dus ook huishoudens zonder (minderjarige) kinderen. Het Toekomstscenario omvat grote opgaven voor de gemeentelijke toegangen en veiligheidsnetwerken in de regio. Samen met verschillende partijen moet er een nieuw systeem worden ingericht voor casuïstiek waarbij sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. In de regio wordt het Toekomstscenario uitgewerkt in samenwerking met de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. Samen voor Jeugd en Een 10 voor de Jeugd worden hierin betrokken, echter de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij de 21 gemeenten.

Voortkomend uit het Toekomstscenario gaat de regio Zuidoost-Brabant werken aan het versterken van de basis met vier bouwstenen.

1. Sterk lokaal team.
2. Verbinding met volwassenen problematiek.
3. Vakmanschap.
4. Bestuurlijke samenwerking.

De Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario zijn twee programma's die elkaar versterken. Zo hebben beide programma's de focus op sterke lokale teams, domein overstijgende samenwerking en de verbinding met volwassenen GGZ. Beide programma's staan direct in verbinding met de regionale plannen die in dit meerjarenplan zijn opgenomen en vragen dus ook om een juiste afstemming met elkaar.

2.3 Integraal Zorg Akkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. We hebben in Nederland te maken met een groot aantal maatschappelijke uitdagingen, zoals dubbele vergrijzing, bestaanszekerheid en tekorten aan zorgpersoneel. Deze uitdagingen hebben een doorwerking in het al dan niet betaalbaar houden van de zorg en ondersteuning voor kwetsbare inwoners en overschrijden organisatorische grenzen. Het IZA is vooral gericht op het toekomstbestendig maken van de (gezondheids)zorg, die bij ongewijzigd beleid onbetaalbaar wordt en er nu al een tekort aan personeel is. Ook wil het kabinet de gezondheidsverschillen verkleinen; mensen die momenteel in Nederland in armoede leven, leven korter in goede gezondheid. Het IZA richt zich daarom op thema's zoals passende zorg en leefstijl, eigen regie en zingeving, gezonde en veilige leefomgeving en arbeidsmarktproblematiek. Het IZA, eerder vastgesteld voor de jaren 2023 tot en met 2026, is verlengd tot en met 2028 en wordt regionaal opgepakt.

Het GALA wordt lokaal opgepakt en richt zich op versterking van de sociale basis en preventie in de volle breedte van gezondheid en welzijn. Daarin hebben gemeenten een lokale actieve rol en is er een belangrijke opdracht bij de GGD weggelegd om op het niveau van 21 gemeenten de verbindingen te leggen.

Het GALA en IZA raken de regionale inkoop van jeugdhulp door de Hervormingsagenda Jeugd in de opgaven 'versterking sociaalpedagogische basis' en 'versterking lokale teams' en het leggen van verbindingen tussen de aanpalende domeinen. Daar waar nodig worden vanuit het programma Samen voor Jeugd de verbindingen gelegd om te komen tot een samenhangend geheel. Het IZA raakt daarbij nog extra de regionale inkoop van jeugdhulp en de Hervormingsagenda Jeugd omdat enerzijds jeugdhulpaanbieders binnen zowel de jeugdwet als de zorgverzekeringswet actief zijn en daarnaast het IZA gericht is op een versterking en verbeterde samenwerking tussen o.a. huisartsen, zorgaanbieders, zorgverzekeraars en gemeenten.

In dit hoofdstuk beschrijven we de regionale ontwikkelingen die invloed hebben op het meerjarenplan. Deze ontwikkelingen komen terug in de bewegingen, opgaven en ambities. De regionale samenwerkingen lichten we extra toe vanwege de rol die zij spelen in de uitvoering van het meerjarenplan.

3.1 Toenemende schaarste

Op verschillende punten moet de regio rekening houden met schaarste. Onder andere schaarste van middelen (de gemeentelijke begrotingen) en schaarste in personeel (zowel bij gemeenten als bij partners). De stijgende kosten in de jeugdhulp en de niet gelijk oplopende baten vanuit het gemeentefonds resulteren in tekorten bij de meeste gemeenten van Samen voor Jeugd. In het programma wordt dit structureel meegenomen. Echter, blijven alle tien de gemeenten eindverantwoordelijk voor tekorten en de mogelijke besparingen. Samen voor Jeugd zit niet aan de begrotingsknoppen van de kosten van specialistische jeugdhulp, maar kan wel input geven op basis van wat is geleerd en wordt gezien. De tien gemeenten hebben elk een eigen begroting en dus ook eigen bezuinigingen door te voeren. Samen voor Jeugd bepleit om hierin, waar nodig, gezamenlijk op te trekken, waarbij er ruimte is om te innoveren en van elkaar te leren. We erkennen hierbij dat de ene gemeente soms sneller gaat dan de andere, maar houden zicht op eventuele risico's en zijn hierin altijd gericht op consensus. Wanneer het doorvoeren van bezuinigen niet of onvoldoende in afstemming met elkaar gebeurt, ontstaan er excessen en lopen de kosten alleen maar meer op. Denk bijvoorbeeld aan het aantal maatwerkovereenkomsten (niet gecontracteerde zorg). Daarom is in het meerjarenplan een overzicht opgenomen waarin enkele kostenbeheersmaatregelen staan beschreven die verder onderzocht worden vanuit beleid en de inkooporganisatie. Daarnaast zijn er per opgave ambities opgenomen die een bijdrage leveren aan de grotere bezuinigingsopgave. Deze

zijn echter nog niet vertaald naar concrete financiële effecten. Dit krijgt een plek in het uitvoeringsplan, waarbij business cases worden toegevoegd om een inschatting van de kostenbesparing te maken. Hiermee kunnen de tien gemeenten zelf een vertaling maken naar hun jaarlijkse begroting.

Niet alleen de middelen zijn schaars, ook personeelsgebrek is een algemeen bekend fenomeen. De arbeidsmarktproblematiek is een breed gedeeld probleem. Brabant-breed is er een programma 'Arbeidsmarkt' voor de sector Jeugd en Gezinshulp. Daarnaast hebben we met de gecontracteerde zorgaanbieders (LOT Mono) afgesproken dat personeelsgebrek een overkoepelend programmadoel is voor de komende jaren.

3.2 Toename jeugdhulp gebruik

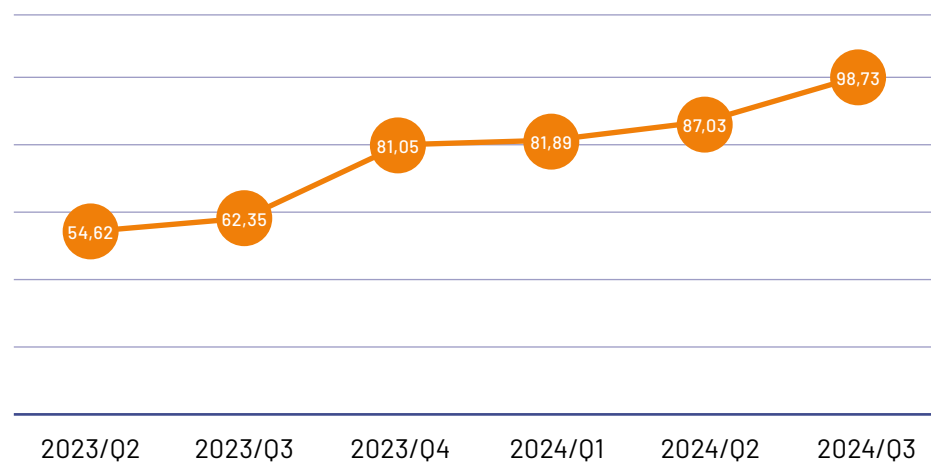
Naast de landelijke ontwikkelingen zijn er ook regionale ontwikkelingen. Zo zien we op sommige plekken in onze regio een toename van medische verwijzingen vanuit zowel huisartsen als gecertificeerde instellingen. Ook zien we een verzwaring van het aantal producten dat wordt afgenomen en is er sprake van meer dure zorg zoals crisis en LTA. Ook is er een toename in het aantal jeugdigen dat een jeugdhulpindicatie heeft, het aantal verlengingen en de duur van een behandeling. Daarnaast blijkt uit cijfers dat de duur van een traject bij een gesloten plek in Zuidoost-Brabant bovengemiddeld is. Jeugdigen blijven dus relatief lang binnen een jeugdzorgplek zitten. Waar dit aan ligt moet nog nader worden onderzocht. Binnen de tien gemeenten geven we op dit moment samen gemiddeld € 13 miljoen per jaar uit aan niet gecontracteerde zorg. Dat moet en kan omlaag.

3.3 Oplopende wachttijden

Eén van de aanleidingen voor het opstellen en vaststellen van de Hervormingsagenda Jeugd zijn de groeiende wachtlijsten binnen de jeugdhulp. Ook binnen onze regio zien we een toename van het aantal jeugdigen dat wacht

op de juiste hulp. Het in beeld hebben van de wachttijden is één van de vereisten die de Hervormingsagenda aan de regio stelt. De laatste jaren is er daarom inzet gepleegd door onder andere de gemeenten en zorgaanbieders om deze wachttijden voor onze regio in beeld te krijgen.

In de regio Samen voor Jeugd zien we dat er gemiddeld 714 jeugdigen wachten op jeugdhulp (peildatum 30 januari 2024). In kwartaal drie van 2024 zijn er in totaal 964 nieuw gestarte jeugdhulptrajecten met een gemiddelde wachttijd van 75 dagen. Meer dan 473 trajecten start binnen 60 dagen, echter is de gemiddelde wachttijd op de peildatum 99 dagen. Dit betekent dat een grote groep jeugdigen langer dan 60 dagen moet wachten op jeugdhulp. Dit is te lang en dat moeten we omlaag brengen.

Figuur 1. Verloop oplopende wachttijden in dagen voor regio Samen voor Jeugd (bron uitvraag wachttijden)

3.4 Het Bovenregionaal Expertise Netwerk (BEN)

Met de inzet van het Bovenregionaal Expertise Netwerk (BEN) proberen we te voorkomen dat jeugdigen met complexe hulpvragen tussen wal en schip raken. Vanuit een onafhankelijke positie ondersteunt het netwerk de jeugdhulpregio's en de regionale expertteams om samen met jeugdigen, ouders, hulpverleners en gemeenten een onvoorwaardelijke oplossing te vinden. Dat wil zeggen: een oplossing waar jeugdigen en hun ouders achter staan, die helpt en uitvoerbaar is – ook op lange termijn. Hiermee werkt het BEN aan de ontwikkeling van een beter jeugdhulplandschap. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport geeft opdracht en financiert de bovenregionale netwerken.

3.5 Samenwerking 21 voor de Jeugd

We hechten in de regio veel belang en waarde aan gezamenlijk werken. Sommige zorgvormen zijn schaars beschikbaar waardoor samenwerken grote voordelen kent. Of omdat vanuit landelijke kaders is bepaald dat een zorgvorm bovenregionaal ingekocht moet worden. Andere onderwerpen zijn waardevol om in samenhang op te pakken.

In het werkplan '21 voor de Jeugd' worden de onderwerpen Jeugdbescherming en Jeugdreclassering, JeugdzorgPlus, Veilig Thuis, Crisis en Coördinatie Spoed Eisende Zorg, Beschermtafel en Regionaal Expert Team opgepakt. De inkoopafspraken voor deze jeugdhulpvormen hebben de 21 gemeenten belegd binnen de gemeente Eindhoven. Afspraken hierover zijn vastgelegd in de Dienstverleningsovereenkomst DVO21. De beleidsmatige afstemming over deze dossiers vindt plaats binnen 21 voor de Jeugd. Elk regionaal dossier kent een bestuurlijk aanspreekpunt. De bestuurlijke aanspreekpunten van de regionale dossiers vormen gezamenlijk het bestuurlijk team. In het ambtelijk kernteam 21 voor de Jeugd werken contractmanagement (vanuit de DVO21) en de beleidsadviseurs (vanuit de gemeenten) samen aan de regionale dossiers. Aansluiting op de inkoop en aansturing vanuit de twee subregio's (Samen voor Jeugd en Een 10 voor de Jeugd) is geborgd door afstemming met de programmamanagers van de beide regio's.

3.6 Regionale Expert Team (RET)

Het RET is een overleg bestaande uit experts vanuit verschillende jeugdzorgaanbieders en gemeenten. De bedoeling van een expertteam is dat voor elk kind, ongeacht de complexiteit van de zorgvraag en de wachtlijsten bij aanbieders, op korte termijn passende hulp wordt georganiseerd. Het RET richt zich op alle complexe vragen waarvoor verwijzers zoeken naar passende hulp. Het RET functioneert goed in onze regio. Bij veel complexe hulpvragen vindt het expertteam samen met partners een juiste oplossing voor de jeugdigen. Daarnaast is het ook een plek van ontmoeting en reflectie: Wat hadden we anders kunnen doen?, Hoe kan ik het in de toekomst aanpakken om dit te voorkomen?. De aansluiting met het RET is van belang voor de ambities en opgaven van Samen voor Jeugd.

3.7 Uitvoeringsoverleg Samen voor Jeugd

In de huidige governance van Samen voor Jeugd zijn de verschillende toegangen van de lokale gemeenten samengebracht in een overlegorgaan, het Uitvoeringsoverleg Samen voor Jeugd. De toegang is voor gemeenten een lokale taak en verantwoordelijkheid. De inkoop van jeugdhulp wordt echter regionaal geregeld waardoor het van belang is dat de verschillende toegangen onderling met elkaar afstemmen, maar ook zaken bespreken die vanuit de regionale inkoop worden georganiseerd en bedacht.

De verschillende uitvoeringsschalen van de Hervormingsagenda Jeugd benadrukken het belang van het Uitvoeringsoverleg waarin de eigenheid van de lokale gemeenten een gegeven is, maar wel gezocht wordt naar regionale overeenstemming. Daarnaast wordt het Uitvoeringsoverleg gebruikt om van elkaar te leren en best practices te delen.

4

HET PROGRAMMADOEL EN DE BEWEGINGEN

Als we onze ambitie willen bereiken, moeten we prioriteren en keuzes maken. Dit heeft gevolgen, binnen de wettelijke kaders, voor de inzet van geld, professionele zorg- en hulpverleners en wat jeugdigen en gezinnen zelf of samen moeten doen. Onze grootste ambitie, en daarmee ook ons overkoepelende programmadoel, is er zorg voor te dragen dat we samen kwalitatief goede en betaalbare hulp blijven bieden die aansluit bij wat kwetsbare jeugdigen en gezinnen nodig hebben. Hierbij staan we stil bij waar jeugdhulp daadwerkelijk bijdraagt aan de oplossing. Wanneer dit niet de oplossing is, zoeken we gezamenlijk naar de juiste oplossing. Concreet betekent dit de volgende overkoepelende programmadoelen:

- Verbetering van de kwaliteit en effectiviteit van de hulp.
- Stijgende zorgkosten onder controle houden om het jeugdstelsel op termijn betaalbaar te houden.
- Personeelscontinuïteit in de regio Samen voor Jeugd

Om vast te blijven houden aan deze programmadoelen en overwogen keuzes te maken, hebben we bewegingen geformuleerd die ons daarbij helpen. Deze bewegingen komen voort uit inzichten en ervaringen die we de afgelopen jaren hebben opgedaan. In 2015, bij de start van de transitie, zijn er veel beleidsplannen en visiedocumenten opgesteld. Op diverse vlakken goede ideeën en intenties. Echter, weten we nu beter wat wel en niet werkt en waar onze valkuilen en sterke kanten liggen. Zo zijn er de laatste jaren veel nieuwe wetenschappelijke inzichten opgedaan als het gaat om de jeugdhulp. Denk bijvoorbeeld aan de rapporten van Sharon Stellaard (2023), Micha de Winter (2024) en Marije van den Berg (2023). Maar ook binnen onze eigen regio zijn we tot nieuwe inzichten gekomen die op veel fronten overeenkomen met de wetenschappelijke inzichten. Op basis van deze nieuwe inzichten zijn we gekomen tot vijf bewegingen; deze bewegingen zijn al in gang gezet. De komende vijf jaar zetten we deze bewegingen verder door.

Van symptoombestrijding naar het inzetten op het achterhalen van onderliggende patronen en systeemgericht werken

Er is een groeiend besef dat de oorzaak van problemen bij jongeren vaker buiten het individu ligt, in de systemen waar ze deel van uitmaken. Denk hierbij aan opvoeding door ouders, schuldenproblematiek en incoherente opvoeders (bijvoorbeeld leerkracht en ouders). Dat betekent dat het van groot belang is dat we kijken naar de onderliggende patronen van de problematiek en integraal, domein overstijgend en systeemgericht werken. Daarom werken we toe naar samenwerking met alle partijen vanuit de verschillende wetgevingen: Wet passend onderwijs, Zorgverzekeringswet, Wet Langdurige Zorg en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Van stepped care naar gerichte zorg en matched care

Bij de start van de Jeugdwet in 2015 lag de focus op het inzetten van jeugdhulp volgens het stepped care principe. Voor diverse jeugdigen en gezinnen is dit ook de wijze waarop zij zorg nodig hebben. Met de inzichten van vandaag weten we echter dat jeugdhulp niet voor iedereen passend dan wel nodig is en dat laagdrempeligheid en dichtbij ook tot averechtse effecten kan leiden. Denk hierbij aan stigmatisaties, onnodig medicaliseren en het boeggolfeffect². Daarom richten we ons komende jaren nóg meer op het inzetten van gerichte zorg en matched care. Dat betekent dat we zoveel mogelijk vanuit het principe van matched care werken, waarbij passende zorg wordt ingezet en er geen zorg wordt ingezet wanneer dat niet passend is.

Van gemeenten en partners naar één jeugdhulpregio Samen voor Jeugd

De afgelopen tijd is nog duidelijker geworden dat het gezamenlijk optrekken en gezamenlijk verantwoordelijk zijn van cruciaal belang is, als we jeugdigen en zijn/haar systeem daadwerkelijk willen helpen. Vanuit het principe 'niet gelijk, wel gelijkwaardig' blijven we slagvaardig samenwerken. We vinden het van belang dat alle partijen zich verantwoordelijk voelen voor een goede

ondersteuning aan jeugdigen en opvoeders en dat we steeds meer dezelfde visie en taal uitdragen. We willen ernaar toegroeien dat Samen voor Jeugd voelt als van ons allen en we tijdig het goede en open gesprek met elkaar voeren. Hierbij houden we oog op de verschillende rollen; op inhoud partners, vanuit de contracten opdrachtgever en opdrachtnemer.

Van een op incidenten gerichte organisatie naar een reflecterende lerende regio waarbij we data en onderzoek inzetten

Uit diverse rapporten wordt duidelijk dat we in Nederland de neiging hebben om ons jeugdinstelstel continu te herstructureren en nieuwe producten te ontwikkelen en daarbij onvoldoende kijken naar de onderliggende oorzaak waarom het niet werkt. Daarnaast zijn we ons onvoldoende bewust van de gedachte- en handelingspatronen waaruit beleidsproblemen naar voren komen. Gevolg hiervan is dat het jeugdinstelstel en het onderwijs steeds complexer worden, de uitvoering duurder, maar de problemen van kinderen, gezinnen en scholen onvoldoende verandert (Stellaard, 2023). Ook dit zien wij binnen onze eigen regio met regelmaat gebeuren; er zijn de afgelopen jaren veel nieuwe producten bijgekomen, projecten worden vaak verlengd of nieuwe projecten worden opgestart zonder de 'oude' voldoende in te bedden of een kans te geven. Om deze 'blinde vlek' aan te gaan, zetten we ons de komende jaren in om te komen tot een lerende organisatie waarbij reflectie en data bovenaan staan. Reflectie vindt niet alleen plaats met de gecontracteerde zorgaanbieders, maar ook met verwijzers, voorliggend veld, jeugdigen en opvoeders.

Van een complex jeugdveld naar een overzichtelijk en een zo eenvoudig mogelijke structuur

We weten dat we verward zijn geraakt in veel administratieve lasten, bureaucratie, ingewikkelde processen en samenwerkingsconstructies. Ook is het marktstelsel doorgeslagen. Dat heeft geleid tot enorme concurrentie en veel commerciële partijen die uit zijn op winst. We zetten de komende jaren in op het verlagen van administratieve lasten en het versimpelen van onze systemen en processen waar dat kan.

² Doordat lokale overheden dichterbij de burger zitten, vinden zij in eerste instantie meer cliënten, waardoor de kosten stijgen, terwijl gelijktijdig de transformatie wordt ingezet. Pas in een later stadium hebben de gemeenten echt grip op het beleidsterrein en zijn zij in staat de kosten te beheersen

5 OPGAVEGERICHT WERKEN EN DE VIER OPGAVEN

5.1 Opgavegericht werken

Op dit moment liggen er, zoals in hoofdstuk 1 beschreven, grote vraagstukken en opgaven in het jeugdlandschap. Het zijn grote en belangrijke vraagstukken die vragen om een bepaalde aanpak en voldoende tijd en ruimte. Ook vraagt het een goede samenwerking met diverse partners. Er is sprake van een wederzijdse afhankelijkheid: gemeenten hebben de zorgaanbieders nodig om de ondersteuning te realiseren, terwijl zorgaanbieders op hun beurt voor contractering en financiering afhankelijk zijn van gemeenten. Bekeken is of de huidige manier van werken binnen het programma nog aansluit bij de ambities voor de komende periode. Het antwoord daarop is dat dit niet meer aansluit. Daarom maken we de overstap van projectmatig naar opgavegericht werken.

De reden dat deze overstap wordt gemaakt, heeft te maken met de grootte van de maatschappelijke opgaven; projectmatig werken sluit hier onvoldoende bij aan. Daarnaast vragen de opgaven om wendbaarheid, reflectie en domein en organisatie overstijgend werken. Bij opgavegericht werken staat dit centraal. Vanuit opgavegericht werken ontstaan multidisciplinaire en horizontale samenwerkingsverbanden. Daarnaast vereist het stevig leiderschap en een gezamenlijke visie, dat is in deze tijden hard nodig. Een wens die we zelf hebben en die onze partners, zoals gecontracteerde zorgaanbieders, met ons delen. Opgavegericht werken stimuleert ook een proactieve in plaats van reactieve aanpak en het leggen van dwarsverbanden. Daarnaast krijgen reflectie en het ontwikkelen van kennis een prominente plek.

Je wordt als het ware expert op het gebied van een opgave. Zo worden er opgavegerichte middagen georganiseerd (bijvoorbeeld 4 x per jaar) waarbij beleid, uitvoering, strategie en wetenschap bij elkaar komen. Tijdens deze middagen kunnen er gasten en sprekers, zoals professoren, worden uitgenodigd om kennis en expertise te delen en te vergaren.

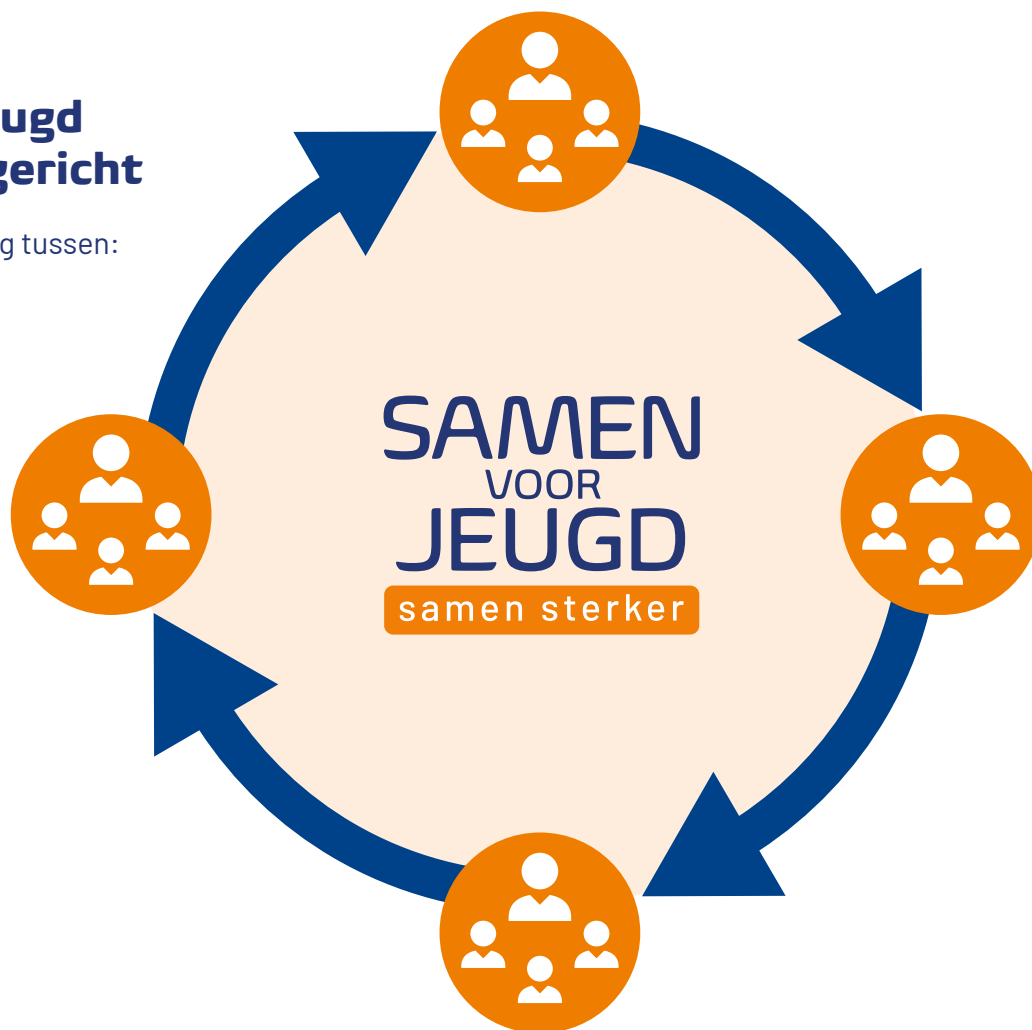
OPGAVEGERICHT WERKEN

Samen voor Jeugd werkt opgavegericht

We zorgen voor verbinding tussen:

- Zorgaanbieders
- Gemeenten
- Partners
- Jeugdigen
- Ouders

We werken met opgaveteams

- Gemeentelijke bestuurlijke kartrekker
- Gemeentelijke opgavetrekker
- Inhoudsverantwoordelijken vanuit de zorgaanbieders (LOT Mono)

Samen zorgt het opgaveteam voor

- Focus op de inhoud en impact op de gezamenlijke ambities
- Vertegenwoordiging van de stem van de diverse partners
- Gelijkwaardige co-creatie op de opgave
- Een lerende en stapsgewijze aanpak

Elke opgave krijgt een opgavetrekker en inhoudsverantwoordelijken (LOT Mono partners) met opgaveverantwoordelijkheden. Samen staan zij aan de lat voor het behalen van de ambities van de betreffende opgave (zie afbeelding 1). Ook zijn er per opgave bestuurlijk kartrekkers betrokken vanuit de tien wethouders van Samen voor Jeugd en monitort het bestuurlijke kernteam HVA de voortgang van het meerjarenplan. In totaal zijn er vier opgaven opgesteld.

- **Reikwijdte:** gespecialiseerde jeugdhulp voor jeugdigen en gezin wanneer dat bijdraagt aan de oplossing.
- **Integraliteit:** jeugdhulp inzetten vanuit integraliteit, systeemgericht en zowel sector als domein overstijgend.
- **Verblijf:** meer kinderen groeien veilig op, thuis of in de omgeving (zo thuis als mogelijk).
- **Organisatie:** verbeteren van de organisatie, inkoop en beschikbaarheid van specialistische jeugdhulp.

De opgaven met de ambities beschrijven op hoofdlijnen 'wat' we de aankomende jaren willen behalen. Per opgave en ambitie staat ook beschreven 'waarom' we hieraan werken (noodzaak) en wat de aanleiding is. Hoe we aan de ambities en opgaven werken en welke ambities als eerste prioriteit krijgen, wordt opgenomen in het uitvoeringsplan. In de opgaven spelen een aantal zaken, in meer of mindere mate, te allen tijde een rol waaronder:

- de insteek blijft, waar mogelijk, 'voorkomen is beter dan genezen'; we blijven kijken en zoeken naar preventieve maatregelen;
- waar het kan zetten we ervaringsdeskundigen in;
- data speelt een belangrijke rol in het scheppen van inzicht.

5.2 Opgave 1 - Reikwijdte

Gespecialiseerde jeugdhulp voor jeugdigen en gezin wanneer dat bijdraagt aan de oplossing.

De noodzaak

We zien op dit moment dat het aantal jeugdigen in de jeugdhulp groeit; landelijk is een groei te zien van 1 op 11 naar 1 op 7 jeugdigen die jeugdhulp ontvangen. Dit leidt tot allerlei ongewenste effecten waaronder een toename in wachtlijsten, jeugdigen waarbij veerkracht afneemt in plaats van toeneemt en onvoldoende beschikbare jeugdhulp voor de jeugdigen en gezinnen die het écht nodig hebben. Jeugdhulp moet beschikbaar zijn voor jeugdigen en gezinnen in de meest kwetsbare situaties en voor wie jeugdhulp bijdraagt aan de oplossing en waar andere hulp geen oplossing biedt (bijvoorbeeld ondersteuning aan de ouders vanuit Wmo of financiële ondersteuning). We zien dat deze laatste groep nu onvoldoende passende jeugdhulp ontvangt. Daarom is het belangrijk dat we ons inzetten op gerichte zorg, namelijk matched care. Jeugdigen en gezinnen met veel beschermende factoren hebben iets anders nodig dan jeugdigen en gezinnen met veel risicofactoren. We moeten elke keer zoeken naar de juiste match, normaliserend werken en ons zorglandschap hierop inrichten. Het moet voor jeugdigen en hun ouders helder zijn waarvoor ze, in het kader van jeugdhulp, terecht kunnen en waarvoor niet (uitleg/duiding). Ook is het van belang dat we de juiste verbindingen leggen vanuit wet- en regelgeving zodat een aanbod op maat gemaakt kan worden. Wanneer we volgens het principe van matched care en systemisch willen werken, dan is het belangrijk dat we voorbij onze eigen wet- en regelgeving en domeinen kijken. Denk hierbij ook aan verbindingen met het IZA/GALA. En niet elke hulpvraag behoeft een zorgantwoord vanuit de Jeugdwet. Hiervoor is onder andere een stevige maatschappelijke dialoog nodig, maar ook de juiste op- en afschaling.

Ambitie 1 – Reikwijdte

Een gedeelde visie en bewustzijn rondom normaliseren is doorgevoerd in ieders (o.a. Toegangen, gecontracteerde aanbieders, scholen) werkwijze en aanpak. Dit betekent:

- Inzicht in de oorzaken van de groei van jeugdhulpgebruik.
- Alleen jeugdigen en gezinnen waarvoor specialistische jeugdhulp de oplossing is, ontvangen specialistische jeugdhulp.
- Jeugdigen en gezinnen waarvoor jeugdhulp niet de oplossing, is zoeken ondersteuning binnen 'de normale' sociale context danwel in de sociale basis.
- Meer eigenaarschap bij jeugdigen, gezinnen en de omgeving en meer zelfvertrouwen bij opvoeders (o.a. ouders, leerkrachten en jeugdhulpverleners).
- Een financieel houdbaar jeugdstelsel waarbij o.a. een reductie plaats vindt in het aantal jeugdigen binnen specialistische jeugdhulp.

Toelichting ambitie 1

Niet alle hulpvragen van jeugdigen of opvoeders hoeven met jeugdhulp beantwoord te worden. Daarbij is het niet wenselijk dat de overheid voor alle hulpvragen jeugdhulp inzet. Sommige vragen horen bij het gewone opvoeden en opgroeien of zijn vragen die beantwoord kunnen worden binnen de sociale context van gezinnen. Het sociale netwerk of sociale basis van gemeenten kan helpen bij het beantwoorden van de vragen binnen het brede maatschappelijke domein: wonen, bestaanszekerheid, leven in de wijk, onderwijs. Het is een taak van de lokale gemeenten om voor een sterke sociale basis te zorgen, hier moet de gedeelde visie rondom normaliseren landen. Daarom is het belangrijk inzichten te hebben in de oorzaken van de groei. Daarnaast is er een maatschappelijke dialoog nodig over normaliseren en het versterken van kinderen, ouders/opvoeders en hun netwerk en hoe we samen een zorgzame samenleving kunnen vormen. In de maatschappelijke dialoog stappen we af van maakbaarheid en perfectionisme en gaan we het gesprek aan over veerkracht, acceptatie, 'omgaan met' en het belang van coherente opvoeders. Om met elkaar op alle lagen de dialoog goed te voeren, hebben we een gezamenlijke visie en zijn we bewust van onze eigen 'valkuilen en biases' met de tien gemeenten, Toegangen, opvoeders en zorgaanbieders. Deze visie gaat over wat normaal is en afwijkend en over acceptatie, vertragen en verdragen. Bijvoorbeeld wanneer er een vraag komt voor hoog specialistische jeugdhulp, maar de vraag is een 'normale opvoedvraag' wordt de jeugdige met zijn of haar ouders niet verwezen naar de basis GGZ, maar zullen zij ook een 'normaliserend antwoord' ontvangen. Het streven dat het zelfvertrouwen en de zelf effectiviteit van diverse opvoeders (o.a. ouders, leerkrachten, jeugdhulpverleners) weer toeneemt. Uit onderzoek blijkt vaak dat 'angst' een van onze drijfveren is om alle vragen met een antwoord te voorzien. Vanuit een gezamenlijk visie, bewustzijn en het doorvoeren binnen ieders werkwijze trachten we hierin 'de juiste beweging' te maken. De kans van slagen is het grootst als we dit in gezamenlijkheid oppakken binnen een brede scope en binnen een breed spectrum van partijen. Er wordt nader bekeken welke verantwoordelijkheid Samen voor Jeugd hierin oppakt en welke verantwoordelijkheid bij de andere partijen is en blijft.

Ambitie 2 – Reikwijdte

We werken volgens de principes van matched care en ons zorglandschap is hierop ingericht (micro-, meso- en macroniveau). Dit betekent:

- Meer zorg op maat en meer integraliteit.
- Een toename in duurzaam herstel en tevredenheid bij het gezinssysteem.
- Een daling in het aantal casussen die steeds 'circuleren' in de (jeugd)keten.
- Een reductie van het aantal onnodige specialistische zorgtrajecten (mismatches) en een reductie van het aantal verschillende trajecten per jeugdige en/of gezin.
- Afname van het aantal niet gecontracteerde zorgaanbieders (NGZ) en daarmee ook een reductie in de kosten.
- Wanneer specialistische jeugdhulp de beste match is, is deze beschikbaar.

Toelichting ambitie 2

Matched care betekent dat de interventie (behandeling en/of begeleiding) en de jeugdhulpverlener worden afgestemd op de aard, ernst van de problematiek en de behoefte van de jeugdige en/of het gezin. Zo proberen we de beste match te maken voor wat de jeugdige en/of gezin nodig heeft. Uit onderzoek blijkt dat dit tot betere behandeluitkomsten voor de jeugdigen en/of het gezin leidt (Tiemens, 2017). Dit vraagt om een goede vraaganalyse aan de voorkant om te komen tot de juiste match. Daarom investeren we in het afnemen van een goede integrale vraaganalyse. Hoe die vraaganalyse er precies uit ziet, is aan elke lokale gemeenten, maar we delen wel de gezamenlijke visie dat het van belang is, en met name bij complexe problematiek, dat er goed gekeken wordt naar de onderliggende patronen, systeemfactoren en andere actoren voordat er gestart wordt met een interventie. Dit leidt tot matched care en voorkomt dat jeugdigen onnodig op een wachtlijst staan terwijl er andere hulp nodig is. Zo streven we naar een reductie van het aantal onnodige zorgtrajecten (mismatches) per jeugdige en/of gezin en een reductie van het aantal verschillende trajecten per jeugdige en/of gezin. Kortom we zijn verbeterd in het maken van de juiste match tussen hulpvraag en hulpaanbod zowel op inhoud, de wijze van indiceren en als de wijze van uitvoeren.

Niet alleen op cliëntniveau werken we toe naar matched care zorg, maar we kijken ook naar het aanbod in ons zorglandschap (macroniveau). Zo streven we ernaar ons zorglandschap beter aan te laten sluiten bij de behoeften. Dat kan betekenen dat we kijken wat er op wijkniveau en gemeentelijk niveau nodig is qua specialistische zorg. We weten bijvoorbeeld dat op dit moment in de ene wijk veel meer diagnostiekbureaus zitten dan in andere wijken. De vraag is of dat ook aansluit bij wat er daadwerkelijk nodig is in die wijken. Belangrijk is een evenwicht te vinden tussen schaalvoordelen en het behoud van een diverse, concurrerende markt (aantal zorgaanbieders). Essentieel is dat de financiering zo is opgezet dat specialistische jeugdhulp wordt aangemoedigd om te werken volgens de principes van matched care.

Ambitie 3 – Reikwijdte

Gemandateerde verwijzers en (de partners van) Samen voor Jeugd werken integraal samen. Hierbij maken we onderscheid tussen gecertificeerde instellingen (GI) en medische verwijzers. Dit betekent:

- Toename in partnership met GI's en medische verwijzers en daarmee ook in integraliteit.
- Afname van onnodige specialistische jeugdhulp indicaties door gemandateerde verwijzers.
- Een betere aansluiting tussen de toegangen en de gemandateerde verwijzers leidt tot een beter overzicht van het veld en daarmee tot meer matched care.
- Waar mogelijk, onder toezichtstellingen voorkomen dan wel verkorten.

Toelichting ambitie 3 (gecertificeerde instellingen)

De samenwerking met de gecertificeerde instellingen staat momenteel redelijk op afstand van de partners van Samen voor Jeugd. Zowel vanuit de zorgaanbieders als vanuit de GI's en de gemeentelijke partners is er behoefte om de samenwerking te verbeteren en te intensiveren. De GI's zijn bij veel casussen betrokken en daarmee een belangrijke partner in de keten. De komende jaren investeren we als regio Samen voor Jeugd in deze relatie om te komen tot een betere samenwerking en meer begrip voor elkaars visie en werkwijze, bestaande knelpunten danwel 'gaten in de keten' zijn in het vizier en worden opgelost en onnodige tweedelijs (mismatches) indicaties worden voorkomen. Hierbij sluiten we zoveel als mogelijk aan bij het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Toelichting ambitie 3 (medische verwijzers, o.a. huisartsen, specialisten en GGD)

In de Hervormingsagenda is afgesproken dat gemeenten inzetten op de versteviging van de samenwerking tussen huisartsen en lokale teams. Dat kan door allereerst vaste contactpersonen voor huisartsen bij lokale teams en voor lokale teams bij huisartsen aan te wijzen. Ten tweede is in de Hervormingsagenda afgesproken dat er wordt gewerkt aan een bredere inzet van jeugdondersteuners bij de huisarts, om zo direct laagdrempelig hulp te bieden en in veel gevallen een specialistisch traject te voorkomen wanneer dat niet nodig is. In de verschillende gemeenten van regio Samen voor Jeugd wordt hier al op ingezet; denk aan de pilot binnen de Kempengemeenten rondom het verstevigen van de samenwerking tussen de huisarts en de lokale teams en in gemeente Best waar de gedragsdeskundige van de lokale toegang diagnostiek kan uitvoeren. Niet alleen investeren in de samenwerking met huisartsen is van belang maar ook met de GGD. Zij zijn dagelijks betrokken bij jeugdcasussen en zien al vroeg de jeugd- en gezinsproblematiek. Omdat beide partijen een lokale aangelegenheid zijn en deze investering kan helpen bij het voorkomen van mismatches, wordt vanuit de regio geadviseerd dat lokale gemeenten hiermee aan de slag gaan, dan wel een verdiepingsslag hierin maken. We pakken dit daarom niet als trekker vanuit de regio op, maar nemen wel een faciliterende rol door het bieden van kaders, het delen van informatie over de laatste ontwikkelingen en het ondersteunen bij het vormgeven van een lerende regio. Zo kan de regio bijvoorbeeld leersessies faciliteren waarbij de tien gemeenten met elkaar ervaringen uitwisselen en van elkaar leren. Daarnaast voorziet de regio in de informatievoorziening richting de medische verwijzers en wordt aansluiting gezocht met de huisartsenkoepels.

Ambitie 4 – Reikwijdte

Lichte specialistische jeugdhulp wordt geboden vanuit het voorliggend veld en is beschikkingsvrij. Dit betekent:

- Er is achterhaald op welke wijze we de lokale sociale basis en contextgericht werken versterken.
- Inzicht of deze beweging bijdraagt aan het duurzaam terugdringen van inzet van specialistische jeugdhulp en meer in te zetten op accepteren en 'omgaan met...'.¹
- Inzicht krijgen of deze beweging bijdraagt aan meer wijkgerichte, gezinsgerichte en collectieve inzet als alternatief voor het nog steeds toenemende gebruik van individuele jeugdhulp.

Toelichting ambitie 4

De visie van de VNG op de afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht begint bij het primaat van de eigen kracht van de jeugdige. De jeugdige, het gezin en het sociale systeem worden in eerste instantie vanuit een sterke sociale en pedagogische structuur van gemeenten geholpen met hun problemen. Wanneer gemeenten werken zonder jeugdhulpplicht, maar met een meer passend juridisch kader, randvoorwaarden en beleidsvrijheid wordt het anders beantwoorden van hulpvragen mogelijk. Dit past bij de gemeentelijke invloedssfeer en het stimuleren van de kracht van de lokale sociale basis. Hierbij geldt als voorwaarde dat de eisen die belegd worden bij de sociale basis evenredig zijn aan de middelen. Doel bij het versterken van de lokale sociale basis is het duurzaam terugdringen van inzet van specialistische, op het individu gerichte jeugdhulp en meer in te zetten op accepteren en 'omgaan met...'. Dit vraagt daarom meer wijkgerichte, gezinsgerichte en collectieve inzet als alternatief voor het nog steeds toenemende gebruik van individuele jeugdhulp. Dat kan betekenen dat alle lichte jeugdhulp beschikkingsvrij toegankelijk moet worden. Dit betekent echter een grote verandering in het zorglandschap en in het bestaansrecht van de specialistische partijen, dat ook diverse risico's met zich mee kan brengen. Daarnaast moeten we er voor waken dat we niet, zoals in het verleden, ons blind staren op het anders organiseren (herstructureren) zonder dat we de kern van het probleem aanpakken. Ook is er een groot risico op biases en 'blinde vlekken'. Het is daarom van belang om naar dit vraagstuk gedegen onderzoek te doen voordat hierin aanpassingen worden gedaan. Daarbij gebruiken we de inzichten die op dit moment worden opgedaan in Amsterdam, in samenspraak met de VNG.

Ambitie 5 – Reikwijdte

We hebben scherper en meer afgebakend wat wel en niet onder specialistische jeugdhulp valt. Dit betekent:

- Meer duidelijkheid voor aanbieders en verwijzers over wat wel en niet onder specialistisch jeugdhulp valt.
- Een mogelijke daling in het aantal niet vrij toegankelijke voorzieningen.
- Het draagt bij aan de maatschappelijk dialoog over ‘normaliseren en accepteren’, wat een bijdrage levert aan de bewustwording hiervan.

Toelichting ambitie 5

De afgelopen jaren zijn het aantal niet vrij toegankelijk voorzieningen aanzienlijk toegenomen. Ook de diversiteit aan verschillende producten is enorm toegenomen; denk hierbij aan producten als ‘paarden-coaching’ en ‘wandelcoach’. De vraag is of dit allemaal onder specialistisch jeugdhulp moet vallen. Verder zien we ook een vertroebeling van wat onder Jeugdwet valt en wat niet.

Het Rijk zou de Jeugdwet aanpassen zodat de jeugdhulpplicht toeziet op jeugdigen en gezinnen in de meest kwetsbare situaties. Echter ziet het er nu naar uit dat deze aanpassing minimaal zal zijn. Het Rijk geeft met name het advies mee aan de jeugdhulpregio's en gemeenten om hierin zelf een aanscherping en afbakening aan te brengen. Het Rijk brengt wel in kaart wat de mogelijkheden tot afbakening en sturing zijn op basis van de huidige Jeugdwet, zowel landelijk als lokaal. Dit wordt verwerkt in de handreiking ‘Begrenzing van de reikwijdte Jeugdwet in lokale regelgeving’. Gezien de voorgestelde wijze van afbakening van de jeugdhulpplicht (er wordt namelijk aangegeven wat wél onder de jeugdhulpplicht valt in plaats van wat er niet onder valt) is het van belang goed te monitoren welke effecten deze afbakening heeft. Zowel inhoudelijk als in relatie tot sturingsmogelijkheden van gemeenten en bijpassende financieringssystematiek vanuit het Rijk.

5.3 Opgave 2 – Integraliteit

Jeugdhulp inzetten vanuit integraliteit, systeemgericht en zowel sector- als domein overstijgend

De noodzaak

Op dit moment is de jeugdhulp georganiseerd naar sector. Dit kent voordelen, maar heeft zeker ook zijn beperkingen. Om goed aan te sluiten bij de behoefte van de jeugdige moet het mogelijk zijn om sector -en domein-overstijgend te werken. Je kunt hierbij denken aan gecontracteerde zorgaanbieders die samenwerken, maar het heeft zeker ook betrekking op de samenwerking tussen het voorliggende veld, de lokale toegang en de gecontracteerde zorgaanbieders. Niet altijd is jeugdhulp voor een kind de meest passende hulp. Bijvoorbeeld omdat problemen worden veroorzaakt door systeemproblematiek zoals opvoedproblemen, stress of schulden van ouders. Het is dan belangrijk dat voorbij het jeugddomein gekeken wordt (18-) en de juiste verbindingen worden gemaakt met domeinen die zich ontfermen over de 18+ zoals WLZ, zorgverzekering, IZA en Wmo.

Een systemische aanpak vereist dat we jeugdigen en hun gezinnen ondersteunen in samenhang met aanpalende domeinen zoals onderwijs, volwassenen GGZ en bestaanszekerheid.

Ambitie 1 – Integraliteit

In zaken waarbij expertise nodig is, wordt deze structureel uitgewisseld tussen de verschillende sectoren (o.a. GGZ, LVB en OO) en tussen de verschillende domeinen (o.a. volwassenzorg en jeugdzorg). Denk hierbij aan de uitwisseling tussen gecontracteerde zorgaanbieders onderling en tussen gecontracteerde zorgaanbieders en Toegangen. Dit betekent:

- Een verbeterde samenwerking tussen lokale toegangen en gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders.
- Een reductie van het aantal mismatches en het aantal casussen dat circuleert in de keten.
- Een reductie van de kosten bij sector-overstijgende problematiek.

Toelichting ambitie 1

We vinden het belangrijk dat we een lerende regio zijn waarbij we van elkaars expertise en ervaringen kunnen en mogen leren. Het is essentieel dat kennis en kunde uitgewisseld wordt tussen specialistische jeugdhulpaanbieders en de lokale toegangen. Er vindt al enige kruisbestuiving plaats tussen Toegangen en specialistische jeugdhulp, maar dit gebeurt nog minimaal. Belangrijk is dat er hierbij een goede aansluiting is tussen de gespecialiseerde jeugdhulp en de lokale toegang met oog op de samenwerking tijdens de looptijd van een beschikking en bij op- en afschalen. Maar ook het ontstaan van kruisbestuiving tussen de verschillende sectoren, waarbij professionals van de ene sector (bijv. verslavingszorg) advies geven en interventies uitvoeren binnen de andere sector (bijv. GGZ) zonder dat de jeugdige en/of het gezin zich hoeft te verplaatsen, is van belang. We verplaatsen de hulp in plaats van de jeugdige en/of het gezin. Daarnaast is het belangrijk om dezelfde uitwisseling te laten plaats vinden tussen domeinen die zich bezig houden met 18+ en domeinen die zich bezig houden met 18-. Om een lerende regio te faciliteren, zetten we ons in voor een regionale vindplaats (bijv. platform) waarbij professionals, vanuit tweedelijns zorg, toegang en voorliggend veld, ervaringen en kennis met elkaar kunnen delen en samen een netwerk kunnen vormen. Deze kruisbestuiving vindt niet alleen op uitvoeringsniveau plaats, maar op alle lagen binnen de regio (zoals uitvoering, management, beleid en bestuur).

Ambitie 2 – Integraliteit

Er staat een integraal aanbod voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen waarbij er gewerkt wordt vanuit de principes en visie van Multi. Dit betekent:

- Sneller efficiëntere zorg voor de meest complexe doelgroep.
- Matched care en systeemgericht werken.
- Sector overstijgende samenwerking.
- Gerichte interventies in plaats van opeenstapeling c.q. continuering van gelijkblijvende ondersteuning.
- Integraal specialistisch aanbod.
- Direct de juiste expertise beschikbaar.
- Inzet van verschillende producten op elkaar afgestemd in één pakket, waardoor deze vloeiend naar zorgbehoefte van jeugdige ingezet wordt.

Toelichting ambitie2

Jeugdigen en gezinnen met meerdere (en complexe) hulpvragen vragen om een integrale en systeemgerichte aanpak, waarbij er gekeken wordt naar de kern van de problematiek in plaats van symptoombestrijding. Multi werkt vanuit deze uitgangspunten. Door inzet van het product Multi worden deze uitgangspunten onderzocht. Op dit moment bevindt Multi zich in de implementatiefase en komen we nog diverse uitdagingen en hiaten tegen. De ambitie voor de komende jaren is om hiaten op te lossen en de visie en aanpak van Multi verder te ontwikkelen. Zo is de wens dat ook andere partners meer betrokken worden bij dit integrale en systeemgerichte aanbod. Denk hierbij aan volwassenen GGZ. Tevens is het Multi-aanbod van groot belang bij de afbouw van JeugdzorgPlus.

Ambitie 3 – Integraliteit

Er wordt integraal samengewerkt tussen de (volwassenen) GGZ, gemeenten en specialistische jeugdzorgaanbieders. Dit betekent:

- Verbeterde samenwerking (volwassenen) GGZ.
- Systeemgerichtheid en meer integraliteit.
- Aanpakken van onderliggende oorzaken en/of systeemproblematiek.
- Versterkte ouderrol bij kwetsbare ouders.

Toelichting ambitie 3

Veel ouders van kinderen in jeugdhulp en jeugdbescherming hebben psychische problemen. Om de jeugdige goed te helpen, is het vaak nodig om ook de psychische problematiek van de ouder(s) aan te pakken. Ook voor volwassenen die al in behandeling zijn in de volwassenen GGZ is het helpend om met hen na te gaan wat zij nodig hebben om de verschillende rollen, waaronder de ouderrol, goed te vervullen. De samenwerking tussen deze verschillende sectoren is uitdagend. Het vraagt samenwerking vanuit verschillende stelsels, die elk een eigen logica en systematiek kennen. Zo is systemisch kijken vanuit het sociaal domein de norm, terwijl in de Zorgverzekeringswet voor bijvoorbeeld de volwassenen GGZ de focus ligt op het gericht behandelen van het individu. Op dit vlak is dus nog een hele brug te slaan, maar we weten dat het van grote meerwaarde is als we sterkere verbindingen weten te leggen. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij bestaande plannen van onder andere het kabinet (bijvoorbeeld GALA). De komende jaren zetten we ons daarom in op het verbeteren van de samenwerking met de GGZ en specifiek volwassenen GGZ en richten we ons hierop binnen het inkoopbeleid.

Ambitie 4 – Integraliteit

We zetten in op de principes en visie van de Gedeelde Verklarende Analyse (GVA) vanuit de betrokken partijen (onder andere GI's, toegang en zorgaanbieders) en we zetten bij complexe problematiek een breed uitgevoerd analyse(instrument) in. Dit betekent:

- Inzet op de kern van de problematiek.
- Duurzaam herstel van de jeugdige.

Toelichting ambitie 4

De Brabantse gemeenten hebben gezamenlijk de ambitie uitgesproken om binnen enkele jaren in alle Brabantse gemeenten te werken met de principes en visie van de GVA volgens het model van Molendrift. In onze regio zien we dit als een voorbeeld methodiek; we volgen de principes en de visie van de GVA. De GVA gaat verder dan een vraagverheldering en beschrijft de samenhang met de factoren die de moeilijkheden versterken en stress geven. Het helpt om in één keer goed tot passende hulp te komen (matched care) en een 'gezamenlijke taal' te ontwikkelen. De komende jaren experimenteren we in onze regio hoe samenwerking met gezins- en jeugdprofessionals en gedragswetenschappers vormgegeven kan worden. Daarnaast scholen we een groep professionals (o.a. zorgaanbieders, Toegang, GI) in toepassen van de GVA en zorgen we voor trainers zodat kennis en ervaring verder gedeeld kan worden binnen onze regio. Tot slot is het doel dat de principes en visie van de GVA worden verwerkt in de bestaande werkprocessen en deze worden ingezet bij complexe problematiek.

Ambitie 5 – Integraliteit

Zorg in onderwijstijd is ingevoerd bij alle speciaal onderwijs scholen (SBO en VSO) en waar het kan bij reguliere (basis)scholen. Dit betekent:

- Minimale belasting en bureaucratie voor ouders en professionals.
- Kwaliteit van zorg en onderwijs blijft op peil.
- Ruimte voor flexibiliteit.

Toelichting ambitie 5

We zetten in onze regio (gemeenten en samenwerkingsverbanden) zorg in onderwijstijd efficiënter en effectiever in voor de leerlingen op de scholen speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Hiermee zorgen we ervoor dat leerlingen op tijd en op maat passende ondersteuning krijgen en ouders, scholen en toegangsteams ontzorgd worden. Door deze nieuwe manier van werken en financieren zijn ouders, scholen en toegangsteams minder tijd kwijt aan het regelen van zorg en het volgen van administratieve procedures. De komende jaren werken we er met het project 'Zorg in Onderwijstijd' (ZiO) aan om de belemmeringen door grenzen tussen gemeenten, samenwerkingsverbanden en onderwijs weg te nemen. Het doel is meer tijd over te houden voor de zorg voor leerlingen in plaats van het organiseren van de zorg en de kwaliteit van zorg op school te waarborgen. Het samenvoegen van budgetten voor onderwijs en zorg kan leiden tot meer rust en continuïteit op scholen, minder administratieve lasten en een betere verbinding van onderwijs- en zorgondersteuning voor het kind. Het is wel belangrijk goed te monitoren welke effecten deze werkwijze heeft en of het niet tot nadelige bijeffecten leidt.

Ambitie 6 – Integraliteit

Specialistische jeugdhulp, onderwijs en kinderopvang sluiten bij elkaar aan en er is een passend aanbod voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, zodat zij op de reguliere kinder- of buitenschoolse opvang kunnen blijven.

Dit betekent:

- Passende zorg in de vertrouwde omgeving.
- Samenhang tussen kinderdagverblijven en specialistische jeugdhulpaanbieders.
- Investeren op de eerste 1000 dagen van het kind en daarmee preventie.

Toelichting ambitie 6

Sommige jeugdigen hebben iets anders nodig dan het reguliere aanbod dat op dit moment gegeven wordt op de kinderdagverblijven en BSO's. Zij hebben bijvoorbeeld net wat meer aandacht nodig, hebben behoefte aan kleinere groepen of minder prikkels. Om er voor te zorgen dat deze jeugdigen niet elders, ver vanaf zijn of haar omgeving worden geplaatst, is het belangrijk dat we in hun vertrouwde omgeving passende zorg organiseren. In onze regio zijn twee partijen gestart met BSO+ voor jeugdigen die net wat anders nodig hebben. De ambitie is dat dit wordt uitgebreid naar meer groepen en dat de samenhang tussen de kinderdagverblijven en de specialistische jeugdhulpaanbieders op gang komt. Dit met het oog op preventie en een goede start voor het onderwijs.

Ambitie 7 – Integraliteit

Er bestaat een goed samenhangend crisisaanbod voor jeugdigen en gezinnen met daarbij oog op het voorkomen van een crisis. Dit betekent:

- Meer integraliteit ook binnen het crisishulp aanbod en daarmee minder versnippering.
- Beter zicht op bedbezetting en daarmee minder leegstaande bedden.
- Er vindt eerder een juiste match plaats tussen de jeugdigen die zich bevindt in een crisis en het hulpaanbod.
- Meer crisissen worden voorkomen.

Toelichting ambitie 7

Een goed samenhangend crisisaanbod in onze regio is voor onze jeugdigen en gezinnen belangrijk. Daarvoor is het van groot belang dat dit in samenhang wordt ingekocht en georganiseerd; van toegang tot coördinatie en van zorginzet tot crisishulp, waarbij de 21 gemeenten samenwerken. Alleen dan vindt de juiste integraliteit plaats wat voor jeugdigen en gezinnen gedurende een crisissituatie zo van belang is. Tevens is het van belang dat bij de inkoop en in de organisatie wordt gekeken welke spelers aan de voorkant betrokken zijn gedurende een crisis en tijdens de nazorg. Ook daarin is de juiste integraliteit en samenhang nodig met daarbij oog voor preventie (het voorkomen van een crisis).

5.4 Opgave 3 – Verblijf

Meer kinderen groeien veilig op, thuis of in de omgeving (zo thuis als mogelijk)

De noodzaak

We zetten in op het voorkomen van residentiële jeugdhulp. Waar residentiële jeugdhulp toch nodig is, transformeren we deze verder naar een zo thuis mogelijke, regionaal georganiseerde kleinschalige vorm. Kleinschaligheid biedt meer kans op een veilig en positief leefklimaat, maatwerk en onvoorwaardelijk wonen. Ter voorkoming van uithuisplaatsingen zetten we in op producten zoals logeren en ambulante begeleiding/behandeling. Hiervoor jagen we nieuwe ontwikkelingen aan en stimuleren we het opzetten van alternatieven.

Ambitie 1 – Verblijf

Als thuis niet kan, dan verblijf meer dichtbij en kleinschaliger waar direct een vorm van hulp wordt ingezet. Dit betekent:

- Geen jeugdigen meer in traditionele, grootschalige residentiële verblijf settings.
- Het streven is dat jeugdigen zo kort als mogelijk verblijven in verblijf.
- Bij een langdurige verblijfsvraag geven we de voorkeur aan netwerkpleegzorg en logeeropvang.
- Jeugdigen in verblijf behouden het sociale netwerk en versterken dit.
- Een dekkend zorglandschap voor jeugdigen die niet meer thuis kunnen wonen.
- Een verstevigd aanbod van (netwerk)pleegzorg, logeeropvang en gezinshuizen.
- Een passend vervolg aanbod na verblijf.

Toelichting ambitie 1

Het streven is dat jeugdigen thuis kunnen blijven wonen en wanneer er verblijf noodzakelijk is, dat dit zo kort als mogelijk is. Indien een jeugdige niet meer thuis kan wonen, woont deze zo thuis als mogelijk; bijvoorbeeld in een kleinschalige woonvoorziening, pleeggezin of gezinshuis waarbij de laatste twee voorbeelden de voorkeur genieten. Diverse studies wijzen uit dat kleinschalige zorg aanzienlijke voordelen biedt, vergeleken met traditionelere, grootschalige residentiële settings. Zo ervaren jongeren bijvoorbeeld meer aandacht voor hun individuele behoeften, wat essentieel is voor hun herstel en ontwikkeling. Randvoorwaardelijk voor kleinschalige zorg is voldoende ruimte en gebouwen.

Als de situatie van de jeugdige door risicofactoren een zekere afstand nodig heeft, wordt gekeken hoe deze de aanwezige beschermende factoren, die ook aanwezig zijn, kan behouden en/of versterken. De plaatsing binnen verblijf mag geen reden zijn dat jeugdigen niet meer deel kunnen nemen aan hun sociale leven. Daarom is het uitgangspunt dat jeugdigen geplaatst worden in een verblijfssetting die maximaal 15 kilometer van de woonplaats gevestigd is. Als een passende plek beschikbaar is, maar de plek valt niet binnen deze afstand of de problematiek van de jeugdige vraagt om een grotere afstand, dan wordt hiervoor gekozen. Om dit goed in beeld te krijgen, maken we een startfoto van de actuele verdeling. Vervolgens moeten gemeenten en zorgaanbieders met elkaar in gesprek over hoe verblijfslocaties dichterbij de sociale leefomgeving van jeugdigen kan worden gerealiseerd. Naast het behouden van de eigen school, vrienden en familie, wordt ook binnen de verblijfssetting gekeken naar het opbouwen van nieuwe, helpende contacten in bijvoorbeeld het verenigingsleven. Het is een nieuwe omgeving, maar ook een normale omgeving.

Bovenregionaal (Samen voor Jeugd en Een 10 voor de Jeugd) werkt een projectgroep aan de doorontwikkeling van Pleegzorg. Binnen deze projectgroep geven we prioriteit aan het implementeren van Mockingbird en wijkgerichte pleegzorg.

Ambitie 2 – Verblijf

Er vindt een reductie plaats van 20% van het aantal residentiële verblijfplekken³ met daaronder een gedeelde regionale visie op verblijf en wonen voor jeugdigen die niet thuis meer kunnen blijven wonen. Dit betekent:

- De insteek is minder uithuisplaatsingen en daarmee minder residentiële verblijfplekken.
- Een eenduidig beeld van wat verstaan wordt onder verblijf in relatie tot behandeling, begeleiding en huisvesting.
- Meer inzicht in de behoefte van jeugdigen in verblijf.
- Gericht inzetten en op- en afschalen van behandeling/begeleiding binnen verblijf.
- De doorstroom binnen de producten verblijf is verbeterd.
- Voorkomen dat jeugdigen dakloos raken na uitstroom uit verblijf.

Toelichting ambitie 2

Landelijke cijfers laten, helaas, een stijging zien van minimaal 10% van het aantal verblijfplekken in Nederland sinds 2015. Dit terwijl het aantal jeugdigen in Nederland afneemt en juist vanaf 2015 de doelstelling was een reductie te realiseren in het aantal uithuisplaatsingen en verblijfplekken. Regionaal zien we deze stijging niet, maar zien nog niet de gewenste daling. Reden voor deze, al langer, gewenste reductie in het aantal uithuisplaatsingen en verblijfplekken komt voort uit het feit dat kinderen die een uithuisplaatsing – zowel pleegzorg als residentieel – hebben meegemaakt, twee keer zo veel kans maken op problemen in het latere leven. Maar ook omdat we weten dat bij dezelfde problematiek thuisbehandeling een vergelijkbaar effect heeft als een residentiële behandeling of een pleegzorgplaatsing. Tot slot blijkt uit onderzoek dat pleegzorg, met name netwerkpleegzorg, effectiever is dan een residentiële behandeling (Mulock Houwer, 2024). Al met al redenen om toe te werken naar minder uithuisplaatsingen en verblijfplekken. Daarmee zeggen we niet dat we naar 0 verblijfplekken moeten. We geloven erin dat voor sommige jeugdigen een plek elders beter is dan thuis, wanneer een dusdanig

onveilig en/of destructief opvoedklimaat aanwezig is. Daarom streven we naar een reductie van 20% en niet 100%. De 20% is gebaseerd op adviezen van wetenschappers in het veld waaronder L. van Dam (2024).

Wanneer we werken aan een reductie van verblijfplekken is het ook van belang dat we een gezamenlijk visie hebben op Verblijf, Wonen en het voorkomen van uithuisplaatsingen. Op dit moment ontbreekt een dergelijke visie binnen Samen voor Jeugd. Daarom gaan we hier samen met onze belangrijke partners mee aan de slag. Met behulp van een visie kunnen we gezamenlijk scherpere keuzes maken op het gebied van huisvesting in combinatie met behandeling/begeleiding. Daarnaast helpt een gedeelde visie, opgesteld en gedragen door zorgaanbieders en gemeenten, bij het vinden van structurele oplossingen en hiermee voorkomen we dat jeugdigen tijdens hun behandeling geen passende woonsituatie hebben en na hun behandeling of 18e levensjaar dakloos worden. Het is van belang dat de visie wordt gedragen en is doorgevoerd in de beleidsplannen, de missie en de visie van de betrokken zorgaanbieders en in de wijze van inkoop door de gemeenten. Daarnaast moeten we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn ter uitzondering voor deze doelgroep woningzoekenden. Hiervoor zoeken we de samenwerking op met onder andere woningcorporaties.

³ O.a. behandel, begeleidingsplekken, kamertraining, beschermd wonen

Ambitie 3- Verblijf

Bij alle uithuisplaatsingen is voorafgaand een brede analyse uitgevoerd en daarnaast heeft elke jeugdige met een verblijfsindicatie binnen een maand een hulpverleningsplan gebaseerd op de 'Big 5'. Dit betekent:

- Een gezamenlijk sluitend hulpverleningsplan bij uithuisplaatsingen.
- Verbeterd inzicht in onderliggende patronen en systeemproblematiek en meer eigenaarschap bij alle betrokkenen.
- Duurzaam herstel van jeugdigen bij een uithuisplaatsing.
- Het voorkomen van het aantal door- en verplaatsingen binnen verblijf en een betere doorstroom
- Aanpakken van grondoorzaken, systeemgericht.

Toelichting ambitie 3

De Gedeelde Verklarende Analyse (GVA) is door de Leading Coalition (Brabant brede samenwerking tussen gemeenten, zorgaanbieders en gecertificeerde instellingen) als methodiek gekozen om complexe problematiek te ontrafelen naar persoons- en context kenmerken en de interacties daartussen. De GVA wordt afgenomen samen met alle betrokkenen (onder andere zorgaanbieders, verwijzer, jeugdige en gezinsleden), zodanig dat alle betrokkenen zich kunnen vinden in deze analyse. De analyse vormt de basis voor een sluitend gezamenlijk hulpverleningsplan. De principes en visie van de GVA bieden de grondslag van een dergelijke breed uitgevoerde analyse. Wanneer een uithuisplaatsing dreigt, biedt de brede analyse inzicht en draagkracht. Daarnaast draagt het in kaart hebben van de gehele situatie bij aan het voorkomen van het door- en verplaatsen van jeugdigen in verblijf. Indien er geen brede analyse is uitgevoerd, dient dit gemotiveerd te zijn. Binnen het afnemen van deze analyse stimuleren we dat een gecontracteerde zorgaanbieder ingezet wordt ter consultatie. Hiermee verkrijgt u aan de voorkant een goed afgewogen advies.

Zeker bij complexe casuïstiek is het van belang dat er een breed uitgevoerde analyse plaats vindt. Daarom stimuleren we dat binnen de analyse gekeken wordt welke alternatieven er zijn ter voorkoming van de uithuisplaatsing. Bij het afnemen van een breed uitgevoerde analyse stimuleren we domein overstijgend te onderzoeken en te analyseren. Wat speelt er nog meer in een gezin dat eventueel bijdraagt aan de uithuisplaatsing en welke ondersteuning dient hiervoor te worden ingezet?

Voor jeugdigen binnen verblijf is het vanwege onder andere huisvesting belangrijk dat er direct binnen verblijf gekeken wordt naar de Big 5. Door dit een vast onderdeel te laten zijn van het hulpverleningsplan kan hier direct op worden ingezet.

⁴ Om zelfstandig te worden hebben jongeren een stevige basis nodig op de vijf leefdomeinen, ook wel de Big 5 genoemd. Deze leefdomeinen zijn support, wonen, school en werk, inkomen en welzijn.

Ambitie 4- Verblijf

Alle jeugdigen met een verblijfsindicatie volgen onderwijs of hebben een duidelijk plan hoe zij teruggeleid worden naar onderwijs of arbeid. Dit betekent:

- Duurzaam herstel van jeugdigen bij een uithuisplaatsing.
- Proactief in plaats van reactie handelen.

Toelichting ambitie 4

Het gebeurt te vaak dat jeugdigen binnen verblijf geen onderwijs volgen en geen duidelijk plan, perspectiefplan, hebben om teruggeleid te worden richting onderwijs. Jongeren met een startkwalificatie doen het aanmerkelijk beter op de arbeidsmarkt dan diegenen zonder startkwalificatie. Verblijf mag geen reden zijn dat jeugdigen geen onderwijs volgen. Daarom streven we ernaar dat alle jeugdigen binnen verblijf onderwijs volgen of een duidelijk plan hebben hoe zij teruggeleid worden richting onderwijs. Als onderwijs geen optie is, kan gekeken worden naar dagbesteding, maar ook naar arbeid. Als arbeid het meest passend is, is arbeid een goede insteek. De waarde van arbeid willen we meer gelijktrekken aan de waarde van een startkwalificatie.

Ambitie 5- Verblijf

Jeugdigen in verblijf zitten in een stabiele woonomgeving in relatie tot vaste opvoeders in de voorziening. Dit betekent:

- Stabiele woonomgeving voor jeugdigen in verblijf.
- Vast personeelsbestand met visie.

Toelichting ambitie 5

Een stabiele woonomgeving wordt bereikt wanneer er vast gekwalificeerd personeel beschikbaar is. Door krapte op de arbeidsmarkt staat dit onder druk. Steeds vaker bestaat een team uit meer tijdelijke dan vaste krachten. Jongeren in verblijf geven aan dat zij hierdoor onder andere onveiligheid ervaren op de groep. Om een stabiele woonomgeving te realiseren, dient er een stabiel en goed gekwalificeerd team beschikbaar te zijn, waar jongeren zich aan kunnen hechten. Een kleine groep vaste gezichten is helpend bij een positief pedagogisch klimaat. De kern kan aangevuld worden met vrijwilligers en ervaringsdeskundigen. Binnen de regio Samen voor Jeugd moeten we bouwen aan een vast personeelsbestand, met visie. Dat betekent dat er voldoende geïnvesteerd moet worden in scholing, reflectie en het up-to-date houden van kennis. Daarnaast zorgen we er samen voor dat het werken in een 24-uurs setting positief geframed wordt en dat we niet alleen spreken van de negatieve kanten zoals zware doelgroep, wisselende diensten etc. Deze communicatie moet door iedereen worden uitgedragen; door zorgaanbieders en gemeenten. We onderzoeken gezamenlijk met de gecontracteerde aanbieders of we een begrenzing van het aantal ZZP'ers per groep willen instellen, met onder andere als doel vaste gezichten voor de jeugdigen te realiseren.

Ambitie 6- Verblijf

We ontwikkelen alternatieven op verblijf. Dit betekent:

- Verbeterd inzicht in de behoeften van jeugdigen in verblijf.
- Voorkomen van uithuisplaatsing.
- Voorkomen van (verdere) problematisering van jeugdigen.
- Betere doorstroom vanuit Verblijf

Toelichting ambitie 6

Allereerst moeten we investeren in het verkrijgen van meer inzicht over jeugdigen in verblijf, door onder andere inzicht te krijgen in de data rondom jeugdigen in verblijf en hun behoeften. Vanuit deze inzichten kan gekeken worden naar mogelijke oplossingen en dus alternatieven op verblijf. Bij alternatieven moet in eerste instantie gedacht worden aan bijvoorbeeld ambulante (systeemgerichte) zorgvormen en therapieën en onderwijszorgcentra. Als gemeenten stimuleren we het ontwikkelen van alternatieven door het verstrekken van subsidies en het bieden van ruimte om te experimenteren. Maar we moeten ook kijken naar de rol van de verwijzer. Wie verwijst naar verblijf, waarom, op welke wijze en met wie? De verwijzer speelt een grote rol in het verwijzen naar verblijf. Hierbij is de insteek dat we alleen verwijzen naar verblijf als het echt niet anders kan. Daarom willen we extra aandacht besteden aan de triage aan de voorkant.

5.5 Opgave 4 – Organisatie

Verbeteren van de organisatie, inkoop en beschikbaarheid van specialistische jeugdhulp

De noodzaak

Uit onderzoek blijkt dat op dit moment het jeugdstelsel te bureaucratisch en inefficiënt is, dat administratieve lasten te hoog zijn en we doorgeschoten zijn in het marktstelsel. Dat maakt dat we goed onder de loep moeten nemen hoe we zorg beter en efficiënter inrichten. Het ministerie van VWS en de VNG hebben geconstateerd dat bepaalde jeugdhulp het beste op regionaal niveau of, waar nodig, op landelijk niveau georganiseerd en ingekocht moet worden. Daarom zijn maatregelen nodig die toezien op verplichte regionale samenwerking en regionaal contracteren, landelijk contracteren en het verminderen van uitvoeringslasten voor zowel gemeenten als jeugdzorgaanbieders en gecertificeerde instellingen.

Ambitie 1 – Organisatie

We kopen specialistische jeugdhulp in op de juiste schaal, de nieuwe contractstandaarden en volgens de nieuwe Jeugdwet met daarbij oog voor efficiëntie en de juiste strategie. Dit betekent:

- Jeugdhulp is beschikbaar voor hen bij wie het bijdraagt aan de oplossing.
- Het stelsel efficiënter en financieel houdbaar te maken.
- Voldoen aan de landelijke eisen gesteld in de Jeugdwet zoals de contractstandaarden en de Jeugdwet.
- Inkoop is ondersteunend aan de inhoudelijke en strategische keuzes.

Toelichting ambitie 1

VWS bereid een wetsvoorstel 'Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg' voor. Met deze wetswijziging wordt beoogd dat de Jeugdwet een robuuste basis is en (uitvoerings)kaders voor de inkoop van schaarse en specialistische vormen van jeugdzorg kent. In het wetsvoorstel wordt een zorgvormenlijst opgenomen met de zorgvormen die minimaal door de robuust bevonden jeugdhulpregio dient te worden ingekocht.

Naast dit wetsvoorstel wordt door VWS onderzocht hoe de reikwijdte van de Jeugdwet moet worden aangepast. Dit betekent dat producten die we momenteel regionaal hebben ingekocht, anders dienen te worden aangeboden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan voorliggende voorzieningen, gecertificeerde instellingen en inzet van de lokale wijkteams.

Bij het aangaan van nieuwe contracten gaan we uit van een lange termijn visie en strategie; dit is leidend voor de inkoop. Hierbij gaan we ook na hoe we de wijze van inkoop en aanbesteding anders moeten vormgeven. Denk hierbij aan meerjarencontracten, meerdere contracten die eenzelfde start- en einddatum kennen en het gebruik van standaard producten in de vorm van een menukaart.

Ambitie 2 – Organisatie

Samen voor Jeugd is een reflecterende, lerende en proactieve organisatie die werkt vanuit het meerjarenplan op basis van data en stuurt bij indien nodig. Dit betekent:

- Bewust zijn en blijven van blinde vlekken en herhaling van fouten (o.a. boemerangbeleid).
- Verstevigde relatie tussen zorgaanbieders en gemeenten.
- Een meer wendbaar zorglandschap dat het vermogen heeft zich sneller en beter aan te passen aan de actualiteit en de bestaande bewegingen.
- Tijdige bijstelling zodat het zorglandschap dekkend is en blijft.
- Een efficiënt en houdbaar stelsel.

Toelichting ambitie 2

We willen een organisatie zijn die proactief handelt in plaats van reactief. Data, en de inhoudelijke uitleg hiervan, geeft inzichten op vele terreinen. Denk bijvoorbeeld aan de inzet van jeugdhulp, maar ook de gezondheid en welzijn van de jeugdigen in onze regio en de dekkendheid van ons zorglandschap. Om de administratieve lasten voor zorgaanbieders niet te laten toenemen, gebruiken we zoveel mogelijk data uit bestaande systemen, zoals het berichtenverkeer. Op basis van de verkregen data en de inzichten gaan we met elkaar (o.a. zorgaanbieders, gemeenten, GI) open het gesprek aan over trends en mogelijke oplossingen om deze, indien nodig, te doorbreken of te versterken. Door op deze manier met elkaar te werken, krijgen we een meer wendbaar zorglandschap met het vermogen zich beter en sneller aan te passen aan de actualiteit en bestaande bewegingen. Deze wijze van werken vormt de grondslag bij het opstellen van beleid, het voeren van contractmanagementgesprekken en nieuwe inkoop. Door uit te gaan van de vaste kernwaarden samenwerking en reflectie en leren, werken we aan een lerende cyclus met interne en externe partners en verbeteren we de onderlinge samenwerking. Naast het reflecteren met deze partners is het belangrijk dat we regelmatig reflecteren met jeugdigen en opvoeders. We

onderzoeken op welke terreinen binnen het zorglandschap de inzet van ervaringsdeskundigen meerwaarde heeft, bijvoorbeeld binnen de toegang. De visie dat we samen 'Samen voor Jeugd' vormen moet breed worden gedragen en we moeten werken vanuit wederzijds vertrouwen. Hierbij erkennen we dat er verschillen zijn, maar zijn we altijd gericht op consensus. Wat hiervoor nodig is, moet nog worden onderzocht. Het betrekken en gezamenlijk opstellen van het meerjarenplan draagt hieraan bij. Daarnaast moeten we met elkaar onderzoeken en experimenteren hoe we elkaars expertise inzetten binnen het formuleren van een gezamenlijke visie over inkoop en kwaliteit van zorg ten behoeve van inkoop.

Ambitie 3 – Organisatie

Ten opzichte van 2023 streven we naar een halvering van het aantal maatwerkovereenkomsten (NGZ). Dit betekent:

- Een reductie van de kosten binnen NGZ.
- Meer grip op de kwaliteit van de geleverde jeugdhulp.
- Een dekkend zorglandschap.

Toelichting ambitie 3

Indicaties die worden afgegeven aan niet gecontracteerde zorgaanbieders kosten gemeenten meer door de extra personele belasting voor het opstellen van een individueel contract. Daarnaast hebben we minder grip op de zorgaanbieders die zorg leveren binnen NGZ. Een analyse op NGZ kan inzicht geven in de dekkendheid van ons zorglandschap. Wanneer er voor één bepaalde zorgvorm veel NGZ wordt ingezet, betekent dit dat we geen dekkend gecontracteerd zorglandschap hebben. Door meer inzicht te krijgen in de reden van de inzet via NGZ, het verstevigen van de relatie met de gemandateerde verwijzers en indien noodzakelijk NGZ aanbieders bewegen om gecontracteerd te worden (bijvoorbeeld door NGZ aanbieders standaard te informeren bij nieuwe inkopen), willen we het aantal maatwerkovereenkomsten reduceren en hiermee ook de kosten. Per gemeente moet er een analyse worden verricht op NGZ. Deze wordt meegegeven als input voor nieuw te vormen beleid en ter voorbereiding voor de inkoop van een nieuw contract. Deze analyse geeft ook een beeld van het verwijsgedrag wat als input meegenomen kan worden in gesprekken met onze verschillende verwijzers. We onderzoeken daarnaast de mogelijkheden om NGZ aanbieders meer samen te laten werken met gecontracteerde aanbieders (denk bijvoorbeeld aan onderaannemerschap).

Ambitie 4 – Organisatie

We hebben een passende inkoopstrategie en financieringsvorm ontwikkeld die past bij de principes van matched care en we durven te differentiëren in tarieven wat aansluit bij het matched care zorglandschap. Dit betekent:

- Evenwicht tussen schaalvoordelen en behoud van een concurrerende zorgmarkt.
- Ondanks de hogere risico's behouden grote aanbieders een gezonde financiële bedrijfsvoering.
- Een zorglandschap dat acteert op de daadwerkelijke problematiek van jeugdigen.
- Vergroten van het aantal matches tussen de hulpvraag van de jeugdige en het aanbod van de zorgaanbieders (reductie van het aantal mismatches).

Toelichting ambitie 4

Matched care vraagt iets anders van onze toegangen, maar ook van de gecontracteerde zorgaanbieders. De inkoopstrategie moet aansluiten bij de principes van matched care en daarnaast is het van belang dat de financieringsvorm ondersteunend is aan deze visie. We moeten toetsen welke financieringsvorm het beste past bij de principes van matched care. Zo weten we dat er winst te behalen is bij het matchen van de juiste zorgaanbieder bij de totstandkoming van de beschikking. Om dit te kunnen vragen van zorgaanbieders dienen we de financieringsvorm hierop aan te passen. Binnen deze financieringsvorm bekijken we wat wel en wat niet wordt bekostigd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de consultatiefunctie door gecontracteerde zorgaanbieders. Indien nodig, of gewenst, maken we hierbij gebruik van tariefdifferentiatie. Daarnaast onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn rondom het kenbaar maken van de totstandkoming van de maatwerk tarieven per sector. Ook wordt verder onderzocht hoe we de inzet op bijvoorbeeld tolken en vervoer het beste kunnen organiseren. Met deze ambitie willen we een zorglandschap creëren waarin de behoeften van jeugdigen centraal staan, in plaats van het bestaande aanbod.

Ambitie 5 – Organisatie

Samen voor Jeugd is omgevormd tot een Gemeenschappelijke Regeling. Dit betekent:

- Minder versnippering van ambtelijke inzet.
- Borging en verdieping van benodigde kennis op complexe vraagstukken.
- Geborgde afstemming en voldoen aan de landelijke eisen.

Toelichting ambitie 5

Het wetsvoorstel 'Verbeteren beschikbaarheid jeugdhulp' stelt dat elke robuust bevonden regio een samenwerkingsorgaan moet oprichten vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling; dit is een wettelijke verplichting. Er zijn verschillende zwaartes en vormen mogelijk. Samen voor Jeugd moet hierin een richting kiezen en vervolgens de regeling opstellen om deze langs alle gemeenten van Samen voor Jeugd te laten gaan ter besluitvorming. Daarnaast stelt het wetsvoorstel dat elke regio een regiovisie moet opstellen waarin wordt beschreven op welk niveau en op welke manier afstemming plaats vindt (bijvoorbeeld met LTA, andere regio's, andere wetgevingen, e.d.)

Ambitie 6 – Organisatie

We reduceren zover we kunnen de administratieve lasten voor de jeugdhulpaanbieders. Dit betekent:

- Middelen worden besteed aan daadwerkelijke jeugdhulp en minder aan het stelsel.
- Een financieel houdbaar stelsel.
- Minder frustratie en meer tijd voor de cliënt.

Toelichting ambitie 6

Jeugdhulpaanbieders en gemeenten zijn veel tijd kwijt aan de administratieve lasten. Dit gaat ten koste van tijd en geld dat besteed zou moeten worden aan onze jeugdigen. Daarom zullen we zoveel mogelijk de administratieve lasten beperken. Dit doen we onder ander door met de landelijk vastgestelde contractstandaarden Jeugd te werken. Daarnaast proberen we meer uniformiteit aan te brengen binnen de PDC en inkoop van de regio's Samen voor Jeugd en Een 10 voor de Jeugd. Maar we onderzoeken ook hoe we slimme technologieën in kunnen zetten zoals AI- tools (bijv. IA-tool voor notuleren).

Ambitie 7 – Organisatie

We reduceren de gemiddelde wachttijd die jeugdigen moeten wachten op jeugdhulp. Dit betekent:

- Jeugdigen ontvangen tijdig de juiste jeugdhulp.
- Voorkomen van het ontstaan of oplopende complexere problemen bij wachtende jeugdigen.
- Een dekkend zorglandschap.

Toelichting ambitie 7

Zoals benoemd in hoofdstuk 3.3 (oplopende wachttijden) loopt de gemiddelde wachttijd in onze regio op. In de afgelopen zes kwartalen is de gemiddelde wachttijd opgelopen van 54,62 dagen naar 98,73 dagen. Deze wachttijd wordt mede veroorzaakt door de toename van het aantal jeugdigen, de toename van het aantal complexe vragen en de druk op de arbeidsmarkt. Door meer inzicht te krijgen in de wachttijden en de data, die wordt opgehaald binnen de uitvraag, te analyseren, geeft dit een beeld van ons dekkend zorglandschap. Op basis van deze analyse kunnen we gerichte inzet plegen op het zorglandschap en gesprekken aangaan met onze gecontracteerde zorgaanbieders over hun aanbod.

Het is tevens van belang om met onze verwijzers in gesprek te gaan over de analyse. Wanneer onze verwijzers weten waar de wachttijden oplopen, kunnen zij zoeken naar eventuele alternatieven voor de jeugdigen.

Het is een utopie te denken dat we de wachttijden kunnen reduceren naar nul dagen. Daarom is het belangrijk dat we toetsen op welke manier jeugdigen die wachten op jeugdhulp kunnen worden ondersteund tijdens het wachten. Denk bijvoorbeeld aan het inzetten van hulp door lokale wijkteams in afwachting van gespecialiseerde jeugdhulp en initiatieven, zoals WachtVerzachter (Deltaplan Eindhoven).

6 SCOPE VAN HET MEERJARENPLAN EN DE FINANCIËN

6.1 Scope van het meerjarenplan

De vier opgaven, zoals omschreven in hoofdstuk 5, kunnen in principe betrekking hebben op het gehele aspect in en rondom jeugdhulp: van basisvoorzieningen voor jeugdigen en gezinnen tot aan gespecialiseerde jeugdhulp. De regionale inkoopstrategie heeft echter alleen betrekking op de inkoop van specialistische jeugdhulp, met uitzondering van Jeugdbescherming, Jeugdreclassering, Veilig Thuis, Spoed voor Jeugd, RET en JeugdzorgPlus. De uitzonderingen vallen op dit moment onder de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de inkooporganisatie Eindhoven. In overleg met de betrokken partijen wordt bekeken hoe het vervolg eruit moet komen te zien. De jeugdhulpregio Samen voor Jeugd is echter gericht op het totaal van de inkoop van specialistische jeugdhulp, dus inclusief de vormen van zorg die onder de DVO met de inkooporganisatie Eindhoven vallen én alle verplichtingen uit de landelijke contracten. Dit plan richt zich primair op onderstaand blauw kader, maar waar nodig of noodzakelijk, rekening houdend met bovenstaande ook op de oranje kaders.

INKOOP

Landelijke contracten – landelijke inkoop

Bovenregionale jeugdhulp(DVO21) JZ+,
Veilig Thuis, Spoed voor Jeugd, GI, RET

Overige jeugdhulp – inkoop door
Samen voor Jeugd

6.2 Bezuinigingen Hervormingsagenda Jeugd

Naast de inhoudelijke opgaven om de jeugdhulp te verbeteren, is de financiële opgave een belangrijk onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd. De gedachte vanuit het rijk is dat door het maken van ‘de juiste beweging’ we ook het jeugdstelsel financieel houdbaar maken. Dus ‘de juiste beweging’ maken, moet niet alleen de zorg kwalitatief verbeteren, maar ook een bezuiniging opleveren en dus financiële besparingen met zich mee brengen. Dit betreft een oplopende besparing tot 1 miljard vanaf 2027, waarvan over ruim 650 miljoen overeenstemming is tussen rijk en VNG (zie tabel 1, meerjarig financieel kader Hervormingsagenda Jeugd). De rest is met meer onzekerheden omgeven. In de Hervormingsagenda Jeugd zijn een aantal besparingsmaatregelen opgenomen waaronder ‘invoeren domein overstijgend werken’,

‘verbinding huisartsen en toegang’ en ‘selectie en contractering’ (zie handreiking ‘Uitvoering maatregelen Hervormingsagenda Jeugd’ voor alle maatregelen). Deze maatregelen moeten gemeenten en regio’s mogelijkheden bieden om de besparingen door te voeren. Er is echter kritiek over in hoeverre deze maatregelen daadwerkelijk tot de gewenste bezuinigingen leiden. Enerzijds omdat diverse maatregelen al eerder zijn ingevoerd bij verschillende gemeenten en daarmee dus niet meer tot nóg meer besparingen leiden. Anderzijds staat er in de Hervormingsagenda Jeugd een pakket aan maatregelen dat alleen maar om meer inzet vraagt van ieder. Daarbij komt dat veel gemeenten al tekorten hebben op het gebied van jeugd. Naast veel andere gemeenten en jeugdregio’s is ook Samen voor Jeugd hierover in gesprek gegaan met de VNG en wordt dit signaal door hen meegenomen in gesprekken met het kabinet.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1. Middelen reeds beschikbaar gesteld door het Rijk vanuit AU, IU en VWS-begroting (prijsspeil 2023, stand Voorjaarsnota 2024)	6.273	6.383	6.444	5.955	4.830	4.824	4.826
2. Nog beschikbaar te stellen aanvullende middelen					367	300	300
2a. Reeks Commissie van Wijzen					1.828	1.828	1.828
2b. Maatregelen Hervormingsagenda Jeugd	-214	-374	-374	-374	-961	-1.017	-1.017
2c. Maatregelen coalitieakkoord			0	-500	-500	-511	-511
3. Indexatie (volume-accres)		195	393	554	213	213	213
4. Indexatie (LPO)	2023 is verwerkt in reeks AU en IU. LPO-indexatie voor de jaren na 2023 wordt jaarlijks verwerkt.						
Budgetreeks HA (1, 2, 3)	6.273	6.578	6.836	6.510	5.409	5.337	5.339
Waarvan:							
Uitvoeringskosten	9	9	9	9	9	9	9
Investeringskosten		87	198	235	246	243	197

Tabel 1. Meerjarig financieel kader Hervormingsagenda Jeugd

6.3 Bezuinigingen vertaald naar de regio Samen voor Jeugd

Ondanks de zorgen en signalen die we hebben afgegeven ten aanzien van de haalbaarheid van de plannen van het Rijk, wachten we niet totdat het Rijk met antwoorden komt. We zijn een proactieve organisatie die kijkt naar mogelijkheden in plaats van naar onmogelijkheden. Daarbij komt dat ook wij zien dat de kosten in de jeugdhulp oplopen en we begrijpen dat, wanneer deze trend zich voort blijft zetten, het geen houdbare situatie is. Daarom gaan we samen als regio aan de slag om de middelen die we hebben zo efficiënt en goed mogelijk in te zetten voor onze jeugdigen en gezinnen. Hierbij kijken we allereerst naar onszelf; 'kunnen we zelf zaken beter dan wel efficiënter inrichten?'. Denk aan de wijze van inkoop, het creëren van meer samenhang en prioriteren. Een groot deel hiervan zal landen in opgave 4. Daarnaast onderzoeken we aan welke 'knoppen' we het beste samen kunnen draaien als tien gemeenten, en waar kan als 21 gemeenten. We weten dat sommige interventies betere resultaten opleveren wanneer we als regio gezamenlijk optreden in plaats van elke gemeente individueel. Daarnaast brengt het ook risico's met zich mee wanneer de tien gemeenten en/of de 148 gecontracteerde zorgaanbieders allen hierin zelfstandig besluiten nemen. Het jeugdveld is een veld dat nauw met elkaar verbonden is en communicerende vaten heeft. De regio bepleit daarom om hierin gezamenlijk op te trekken, waarbij er ruimte is en blijft voor elke gemeente en individuele zorgaanbieders om zelf te opereren. Echter, we kijken in de regio waar we samen kunnen innoveren, van elkaar kunnen leren en aan welke 'knoppen' we echt gezamenlijk moeten draaien. We erkennen dat de ene gemeente soms sneller gaat dan de andere, maar houden zicht op eventuele risico's en zijn hierin altijd gericht op consensus. Tevens onderzoeken we samen met de zorgaanbieders hoe we ons zorglandschap beter kunnen inrichten zodat de middelen die we uitgeven ook op de juiste plekken terecht komen (matched care). Tot slot, toetsen we welke beleidsmatige keuzes bij kunnen dragen aan de besparingen die vertaald zijn in de ambities per opgave. Hier worden diverse experts bij betrokken zoals financials, VNG, bestuurders en managers.

6.4 Meerjarenbegroting Samen voor Jeugd

In de meerjarenbegroting van Samen voor Jeugd, die is opgenomen als addendum bij dit meerjarenplan, is te zien wat we denken nodig te hebben (o.a. management, beleid, inkoop- en contractmanagement) om opgavegericht te kunnen werken, de gestelde ambities te behalen en de besparingsmaatregelen door te voeren. In de toelichting op de meerjarenbegroting (kostenstructuur) is te lezen hoe we tot elke keuze zijn gekomen. Het is belangrijk te benoemen dat we ook hierbij als eerste hebben gekeken naar onszelf; wat is niet meer nodig of kunnen we efficiënter doen. Wel is het van belang te benoemen dat een goede voorwaarden is om het programmadoel, de ambities en de bezuinigingen door te kunnen voeren. Waarbij we met name de insteek willen maken om de bezuinigen door te voeren ten aanzien van de grootste kostenpost, namelijk de totale kosten die per jaar uitgegeven wordt door de tien gemeenten aan jeugdhulp (+/- 200 miljoen per jaar). Daar zit ook de meeste winst.

7

RANDVOORWAARDEN EN UITVOERINGSPLAN

En nu over van plannen schrijven en 'praten over' naar actie!

We maken al vele jaren beleid en voeren gesprekken over hoe het jeugdstelsel verbeterd moet worden. Maar nu is het tijd om concrete stappen te zetten, het jeugdstelsel te transformeren en daadwerkelijk resultaten te behalen. Niet alleen vanuit financieel oogpunt, maar vooral vanwege het feit dat het we weten dat het beter kan en moet binnen de jeugdhulp. We willen duurzaam en gestructureerd invulling geven aan deze uitvoering. Randvoorwaarden zijn nodig om tot goede uitvoering te komen en een gedeelde grondhouding voor de komende jaren.

Daarom gaan we zo snel mogelijk aan de slag met het uitvoeringsplan. Een uitvoeringsplan is essentieel om de strategische doelen uit het meerjarenplan Samen voor Jeugd om te zetten in concrete acties en resultaten. Het fungeert als een praktische leidraad voor de uitvoering en borging van verbeteringen binnen de jeugdhulp en is gericht op actie en resultaten.

7.1 Randvoorwaarden voor uitvoering van het meerjarenplan

Om succesvol te werken aan het regionale meerjarenplan Samen voor Jeugd is het essentieel om duidelijke randvoorwaarden vast te stellen. Deze vormen de basis voor een effectieve en duurzame samenwerking tussen gemeenten, jeugdzorgaanbieders en andere betrokken partijen. Ook zijn deze leidend bij de uitwerking van het uitvoeringsplan in 2025.

1. Meerjarig bestuurlijke commitment

De continuïteit van het beleid moet gewaarborgd blijven, ongeacht politieke verschuivingen na gemeentelijke verkiezingen of wisseling in besturen van zorgaanbieders. Dit vereist afspraken over langdurige bestuurlijke betrokkenheid en structurele beleidsdoelen die breed gedragen worden.

2. Betrekken gemeenteraden

Minimaal tweejaarlijks worden de gemeenteraden geïnformeerd over de status en uitvoering van het meerjarenplan. Dit om de effecten en resultaten van het meerjarenplan te kunnen delen.

3. Meerjarig financieel commitment met voldoende wendbaarheid

Er moet financiële stabiliteit zijn, gecombineerd met de flexibiliteit om in te spelen op veranderende behoeften. De komende jaren gaan we werken met opgavetrekkingen. Ook gaan we met in de inkooporganisatie ICM een ontwikkeltraject aan. Dit betekent ruimte voor herprioritering en bijsturing en eventuele begrotingswijzigingen op basis van actuele ontwikkelingen en evaluaties.

3. Samenwerking en integraliteit

Een multidisciplinaire aanpak waarbij gemeenten, zorgaanbieders, en andere partners samenwerken. Dit vereist heldere samenwerkingsafspraken en gedeelde verantwoordelijkheden.

4. Opgavegericht en projectmatig werken

Er moet een duidelijke focus zijn op concrete doelstellingen en resultaten, waarbij opgavegericht en projectmatig werken wordt toegepast. Dit houdt in dat er flexibel wordt ingespeeld op veranderende behoeften en dat er systematisch wordt gestuurd op voortgang en effectiviteit. Duidelijke afspraken over wie verantwoordelijk is voor welke taken binnen het opgavegericht werken.

6. Werken met business cases in het uitvoeringsplan

Besluitvorming over investeringen en interventies moet plaatsvinden op basis van gedegen business cases. Elke business case moet een duidelijke probleemstelling, kosten-/batenanalyse en verwachte impact bevatten. Er moet ruimte zijn voor pilots en kleinschalige experimenten om innovatieve oplossingen te testen en onderbouwde keuzes te maken. Monitoring en evaluatie van business cases zijn essentieel om te bepalen of bijsturing nodig is en welke aanpakken succesvol zijn.

7.2 Risico's ten aanzien van de uitvoering van het meerjarenplan

Risicomanagement heeft een belangrijke plek in de uitwerking van het meerjarenplan en de opgaven. Voor zowel gemeenten, partners en natuurlijk jeugdigen en ouders worden deze tijdig in beeld gebracht en wordt gewerkt aan mitigerende maatregelen. Enkele risico's zijn op dit moment overall te benoemen bij verdere uitwerking in de komende jaren:

Jeugdigen en ouders merken op een negatieve wijze de effecten van het meerjarenplan en de opgaven.

Maatregel: Zowel gemeenten als partners zijn verantwoordelijk om tijdig te reflecteren op het meerjaren- en uitvoeringsplan en daarbij de ervaringen van jeugdigen en ouders te betrekken. Het betrekken van jeugdigen en ouders wordt expliciet meegenomen in de opgaven.

Bezuinigingen en tekorten jeugdhulp kunnen gemeenten dwingen om keuzes te maken over de reikwijdte en inzet van de jeugdhulp.

Maatregel: Gemeenten binnen Samen voor Jeugd trekken gezamenlijk op in keuzes die gemaakt moeten worden. Er wordt geïnvesteerd in het versterken van het contractmanagement. Daarnaast wordt er op bestuurlijk niveau tussen gemeenten en cruciale zorgaanbieders de 'beweging' in het kader van de Hervormingsagenda Jeugdzorg gemonitord en besproken.

Solide bedrijfsvoering bij zorgaanbieders staat onder druk door verschuivingen in de markt.

Maatregel: Gemeenten investeren in het professionaliseren van contractmanagement en werken transparant en in een open gesprek met partners samen m.b.t. liquiditeit, kwaliteit van zorg en zorg continuïteit. Daarnaast is het uitgangspunt voor gemeenten om passende tarieven en een juiste wijze van indexering toe te passen in contracten met zorgaanbieders.

7.3 Belangrijke functies van het Uitvoeringsplan

1. Vertaling van strategische doelen naar concrete acties

- a. Het uitvoeringsprogramma operationaliseert de ambities van Samen voor Jeugd door deze om te zetten in meetbare en haalbare stappen.
- b. Het geeft richting aan hoe verbeteringen binnen de jeugdhulp worden doorgevoerd.

2. Duidelijke verantwoordelijkheden en samenwerking

- a. Het benoemt welke partijen (zoals gemeenten, zorgaanbieders, onderwijs en wijkteams) verantwoordelijk zijn voor welke taken.
- b. Het stimuleert samenwerking tussen betrokken organisaties en professionals.

3. Monitoring en evaluatie

- a. Door meetbare doelstellingen en indicatoren vast te stellen, biedt het uitvoeringsprogramma een kader voor monitoring en bijsturing.
- b. Dit helpt om te beoordelen of de implementatie op schema ligt en waar bijsturing nodig is.

4. Efficiënte inzet van middelen

- a. Het helpt bij het vaststellen van prioriteiten en het efficiënt verdelen van middelen en capaciteit.
- b. Hierdoor kunnen beschikbare financiële en personele middelen effectief worden benut.

5. Dynamisch en flexibel karakter

- a. Het uitvoeringsprogramma kan tussentijds worden aangepast op basis van ervaringen, voortschrijdend inzicht en veranderende omstandigheden.

7.4 Inhoud van het uitvoeringsplan

Kernonderdelen van het uitvoeringsplan

- Meerjaren (inkoop en contractmanagement)strategie: Een strategisch plan voor de inkoop en contractmanagement en samenwerking op de lange termijn.
- Rollen, taken en verantwoordelijkheden: Een helder overzicht van verantwoordelijkheden, zowel binnen en tussen de tien gemeenten als in samenwerking met externe partners.
- Kosten-batenanalyse: Opgesteld aan de hand van een businesscase per deelproject van een opgave, om financiële haalbaarheid en effectiviteit te waarborgen.
- Startfoto per opgave: Gebaseerd op data uit het regionale dashboard aangevuld met kwalitatieve data van zorgaanbieders en ervaringen van jeugdigen en ouders, om een objectief vertrekpunt te creëren.
- Prioritering en aanscherping van ambities: Een heldere planning waarin doelen per opgave worden geconcretiseerd en geprioriteerd.
- Evaluatieproces: Inclusief mechanismen zoals Reflectiekamers, waarmee voortgang en impact systematisch worden gemonitord.
- Meerjaren communicatiestrategie: Een doordacht plan voor interne en externe communicatie om betrokkenheid en transparantie te waarborgen.
- Overlegstructuren en afstemming: Efficiëntieverbetering door het bundelen van overlegvormen, projecten en dossiers.
- Positionering van opgavetrekking: Het in positie brengen van zowel bestuurlijke als ambtelijke opgavetrekking, in nauwe samenwerking met inhoudsverantwoordelijken (LOT-mono partners) en het bestuurlijke kernteam Hervormingsagenda Jeugd.

DEFINITIELIJST

Boeggolfeffect

Het boeggolfeffect beschrijft een situatie waarin een bepaalde maatregel of gebeurtenis binnen een systeem onverwachte en vaak negatieve gevolgen heeft op andere, niet direct gerelateerde onderdelen van dat systeem. Het is vergelijkbaar met de golven die ontstaan wanneer een schip door het water vaart.

Boemerangbeleid

Boemerangbeleid verwijst naar een beleid dat bedoeld is om een bepaald doel te bereiken, maar dat uiteindelijk een tegenovergesteld effect heeft en de situatie juist verergert. Het beleid keert dus als een boemerang terug naar de afzender (Sharon Stellaard, 2023).

Dekkend zorglandschap

Een situatie waarin er voldoende zorgaanbod is binnen een regio om in de behoeften van de bevolking te voorzien, zonder grote tekorten of overschotten.

Gemeenschappelijke Regeling

Een samenwerkingsvorm tussen gemeenten, bedoeld om gezamenlijk verantwoordelijkheden en taken op het gebied van zorg en welzijn uit te voeren.

LTA (Landelijk Transitie Arrangement)

Set aan afspraken die door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) landelijk wordt gemaakt, met een beperkt aantal jeugdhulpaanbieders, om er zeker van te zijn dat er een contractbasis is voor aanbieders met uitzonderlijk aanbod.

Matched care

Een behandelstrategie waarbij de zorg wordt afgestemd op de individuele behoeften en kenmerken van de cliënt, met als doel de meest passende behandeling te bieden vanaf de start.

Mockingbird

Mockingbird is een nieuwe werkwijze in pleegzorg. Zes tot tien pleeggezinnen die bij elkaar in de buurt wonen zijn met elkaar verbonden in een netwerk, ook wel constellatie genoemd.

NGZ (Niet Gecontracteerde Zorg)

Zorg die wordt verleend door zorgverleners/aanbieders die geen contract hebben met de inkoopregio.

PDC (Product Dienst Catalogus)

Een Product Dienst Catalogus (PDC) is een overzichtsdokument of digitaal platform waarin een organisatie haar producten, diensten en bijbehorende voorwaarden beschrijft. Het doel van een PDC is om inzicht te geven in wat een organisatie aanbiedt, inclusief specificaties, levertijden, verantwoordelijkheden en vaak ook de bijbehorende kosten.

Residentiële jeugdhulp

Vorm van hulpverlening waarbij kinderen of jongeren op vrijwillige of gedwongen basis, (tijdelijk) dag en nacht buiten hun eigen omgeving verblijven, onder meer in leefgroepen en behandelgroepen. O.a. behandel, begeleidingsplekken, kamertraining, beschermd wonen.

Sector

Een specifiek domein binnen de zorg, zoals de geestelijke gezondheidszorg (GGZ), de ouderenzorg, of de jeugdgezondheidszorg, waarin verschillende organisaties en professionals actief zijn.

Stepped care

Een model van zorgverlening waarbij wordt begonnen met de minst intensieve en meest kosteneffectieve interventie en indien nodig wordt opgeschaald naar meer intensieve vormen van zorg.

Tariefdifferentiatie

Het hanteren van verschillende tarieven voor zorgdiensten, afhankelijk van factoren zoals de complexiteit van de zorgvraag, de duur van de behandeling, of de doelgroep.

Verwijzers

Professionals, zoals huisartsen, bedrijfsartsen of specialisten, die cliënten doorverwijzen naar andere zorgaanbieders of zorgniveaus.

Wachttijden

De tijd die verstrijkt tussen het moment dat een cliënt zorg aanvraagt en het moment dat de behandeling of het consult daadwerkelijk begint.

Zorglandschap

De totale organisatie en structuur van zorgaanbieders, voorzieningen en samenwerkingen binnen een bepaald gebied of sector.